

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26/I, telefon 170. Posamezni izved 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 3,5 am. dolarja. Bančni račun 65-KB-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejemaajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

VELIČASTNO SLAVJE OB DNEVU VSTAJE

Iz srčne krvi vzcvetela prostost

V nedeljo, dan pred Dnevom vstaje slovenskega ljudstva, je bila vsa Sežana okrašena in zastave so vihrale skoraj s slehernega okna. Hvaležno ljudstvo sežanske občine se je tega dne odložilo spomenu padlih, ki so s svojo krvjo izbojevali svobodo. Odkrili so jim spomenik, ki bo bodočim pokolenjem govoril o zvestih sinovih Krasa in o njihovem boju za lepše in boljše življenje.

Ze pred deseto uro so se začeli zbirati ljudje pri spomeniku. Prihajali so iz bližnje in daljne okolice, med njimi preživeli borci iz vseh krajev Primorske in iz Trsta. Svečanosti so prav tako prisostvovali ljudski poslanec Ivan Regent, član Glavnega odbora ZB za Slovenijo Marjan Bertonec, predsednik Okrajnega odbora ZB Koper Anton Ukmar, zastopniki občin in številni drugi gostje.

Po kratkem uvodu predsednika Občinskega odbora ZB Sežana je povzel besedo predsednik sežanskega občinskega ljudskega odbora Alfonz Grmek. V svojem govoru se je spomnil težkih in mračnih dni, ko je Primorska trpela pod fašistično okupacijo, ko sta po Sežani in Krasu divjala požigalec Giunta in fašistični krvnik, škvadrist Grazioli. Odpor proti zatiralcem se je rodil v tem delu naše Primorske že takrat. O tem govorijo številne protifašistične organizacije, o tem govorijo Bazovica in številni procesi proti borcem za svobodo Primorske.

Tem dogodkom je prisluhnila Sežana in z njo ves Kras. Zato ni slučajno, da so se pojavili partizani na področju sežanske občine že v avgustu leta 1941. Prvi spopadi s fašisti pri Grizah in drugje so odjeknili po vsej Primorski. Vrstili so se napadi na sovražne posadke, sabotaže in di-

verzije, neprenehoma do poslednjega dne, dokler je bil en sam sovražnik še na tej zemlji.

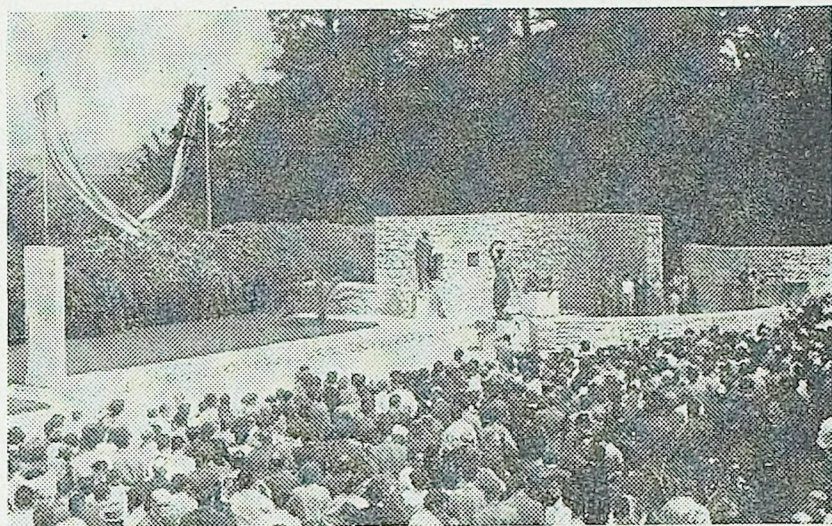
Toda svoboda je zahtevala tudi mnogo človeških življenj: 405 prebivalcev s področja sedanje občine se iz tega boja ni več vrnilo na svoje domove. Njim je posvečen spomenik, ki so ga postavili v središču Krasa, Sežani.

»Naj bo ta spomenik, ki smo ga odkrili, zahvala vsem, ki so padli za osvoboditev kraške zemlje, simbol boja in enotnosti naših ljudi, obenem pa opomin vsakomur, ki bi skušal ogroziti najdragocenejšo pridobitev človeštva — mir v svetu.«

S temi besedami je zaključil svoj govor tovariš Grmek. Za njim pa je stopil na govorniški oder tovariš Ivan Regent. Starega revolucionarja in borca za pravice delovnega ljudstva je množica navdušeno pozdravila v svoji sredi. »Dali smo od sebe vse, kar smo mogli, da smo zmagali,« je dejal med drugim, »naša dolžnost je, da damo zdaj od sebe prav tako vse, da to kar smo si priborili, ohranimo in utrdimo.« »Ta spomenik je kažipot bodočim pokolenjem, da se bodo rav-

nala pred sovražnikom, kot so se naši borci in naši ljudje v dneh težke preizkušnje in povojne socialistične graditve pod vodstvom Partije in tovariša Tita.«

Ob odkritju spomenika je presekala tišino častna salva. Nato je pevski zbor sežanskega DPD Svobode zapel nekaj partizanskih pesmi. Po končani svečanosti pa so naši najmlajši, pionirji sežanskega odreda položili pred spomenik svoj venec. Za njimi so položile vence številne delegacije.

Množica ljudi je prisostvovala svečanosti ob odkritju spomenika

SLAVNOSTNO RAZPOLOŽENJE PREBIVALSTVA PIVKE ZA DAN VSTAJE

V znamenju delovnih zmag

V nedeljo, 21. julija, so v Pivki v okviru praznovanja Dneva vstaje slovesno odprli prenovljeno in povečano tovarno furnirja in vezanih plošč »Javor«

Na praznovanje Dneva vstaje slovenskega ljudstva so se Pivčani lepo pripravili. Razen drugih priložnostnih prireditev in razstav pa je ta dan bil obeležen

z izredno pomembnim dogodkom za vso občino: slovesno so spustili v pogon obnovljeno in povečano tovarno »Javor«, ki daje dela in zaslužka vsej pivški kotlini. Njen pomen je posebno poudaril predsednik Okrajnega ljudskega odbora Koper Albin Duje, ki je med drugimi gosti prisostvoval nedeljskemu slavlju v Pivki. Med drugim je podrobno orisal zgodovinsko ozadje in pomen ustanovitve tega velikega lesnega kombinata, njegov pomen za celotno področje, za občino in okraj ter za vse prebivalstvo. V celotni gospodarski strukturi koprškega okraja je danes tovarna »Javor« zelo močan in upoštevana vredna činitelj, ne glede na vse druge, posebno še politične okoliščine, ki vrednotijo njen obstoj.

Kako jim je tovarna pri sreju, so delavci in vsi drugi prebivalci Pivke pokazali v nedeljo, ko so se v tako velikem številu zbrali k ponovnem začetku njenega obratovanja. Nad tritisočglava množica si je po uvodnih slovesnostih ogledala tovarniške prostore in prisluhnila njenemu utripu. V veseljem razpoloženju so gostje nato skupaj s tovarniškimi delavci proslavili ta pomembni dogodek.

Tehnično plat gradenj in vloženih investicij je zbranim go-

stom pojasnil direktor tovarne Andrej Janežič, predsednik OLO Koper Albin Duje pa je prerezal trak in s tem simbolično odprl nove oddelke za redno obratovanje. Množica ljudi si je nato ogledala celotno tovarno. Med prispelimi gosti smo zapazili razen že omenjenih tudi zveznega podsekretarja za finance Zorana Poliča, člana Izvršnega sveta LRS Viktorja Avblja in Toneta Fajfarja, zveznega ljudskega poslanca Maksa Krmelja, predsednika sindikata lesnih delavcev Janeza Gabrovška, predstavnike pivške občine in druge. Gosti so si nato ogledali tudi furnirnico »Javor« v Prestranku, popoldne in pozno, v noč pa se je razvil ljudsko rajanje in vesela zabava, ki je ni mogel prekiniti niti nadležni dež.

Pivčani so s tako delovno zmagajo dočakali Dan vstaje, kar pa ni bilo edino slavje v okviru praznovanja tega dogodka. Razen pevskih in glasbenih točk, ki so jih na proslavi ob odkritju in na drugih prireditvah izvajali godba na pihala DPD Svoboda iz Pivke ter pevska zbor iz Prestranka in Bača, so bile v Pivki ta dan še tudi druge prireditve, kot razstava NOB in razstava izdelkov tovarne »Javor«, drugi dan, v ponedeljek, pa množični izlet k Jadrano.

Novi brigadirji na Koprskem

V prvi izmeni na brkinski cesti so sodelovale štiri brigade, in sicer tri iz koprškega okraja in

TUNIS BODO RAZGLASILI ZA REPUBLIKO?

Vodilna tuniška politična stranka »Neodestur« je predlagala tuniški zakonodajni skupščini, naj ukine monarhijo in razglasi deželo za republiko. Menijo, da bodo njen predlog sprejeli, ker je v skupščini večina poslancev iz vrst Neodestura.

ena iz Kranja. Skupno je bilo 229 brigadirjev. Omembe vredno je še dejstvo, da so bile vse tri koprške brigade dvakrat proglašene za udarne, kar je nedvomno lep uspeh.

Te dni pa je prišla na Koprsko druga izmena, ki je začela z delom v drugi polovici julija. Brigade so iz Ljubljane, Maribora in Kranja, v njih pa sodeluje okrog 150 brigadirjev, med katerimi jih je nekaj tudi iz naših krajev. Brigade sodelujejo na dveh novih deloviščih, ki ju investirata Vodna skupnost iz Kopra in podjetje Riba iz Izole.

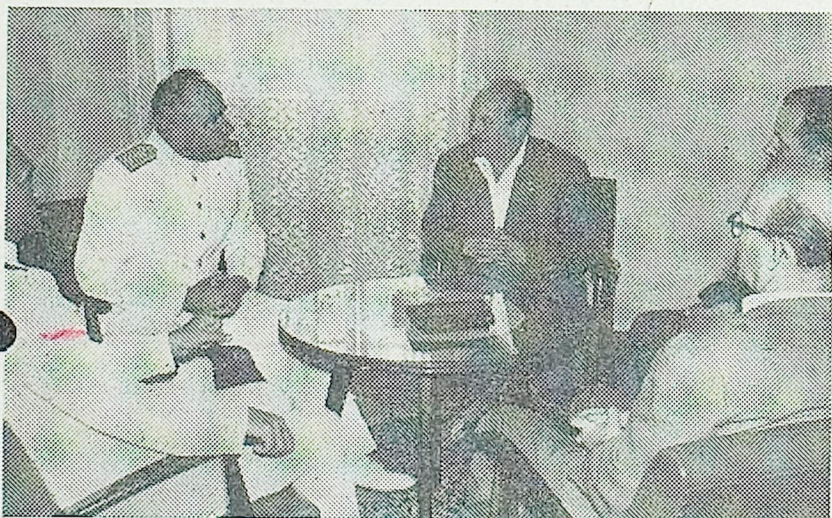
Z delom v koprskem pristanišču je začelo 17. t. m. 80 brigadirjev VII. ljubljanske brigade, medtem ko 48 brigadirjev iz Kranja že od začetka julija gradi cesto ob izolskem kopaljšču.

KARDELJ IN RANKOVIĆ NA OBISKU NA FINSKEM, ŠVEDSKEM IN DANSKEM

Ob zaključku svojega obiska v Sovjetski zvezi sta se podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Aleksander Ranković udeležila sestanka, na katerega ju je povabil prvi tajnik sovjetske KP Hruščev. Sestanka sta se udeležila tudi prvi tajnik bolgarske partije Živkov in prvi tajnik albanske partije Hodža. Agencija TASS je sporočila, da je sestanek potekel v pristrnem vzdušju.

Iz Sovjetske zveze so Kardelj, Ranković, Veselinov in Kreačić odpotovali na Finsko in Švedsko. V obeh državah so jih pristrčno sprejeli.

NEW YORK — Objavili so začasni dnevi red letošnjega XI. zasedanja Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo 17. septembra. Med glavnimi točkami je razprava o razorožitvi, posledice atomskega zračanja ter ciprsko in alžirsko vprašanje. Verjetno bo Indonezija sprožila tudi vprašanje Zahodne Nove Gvineje.

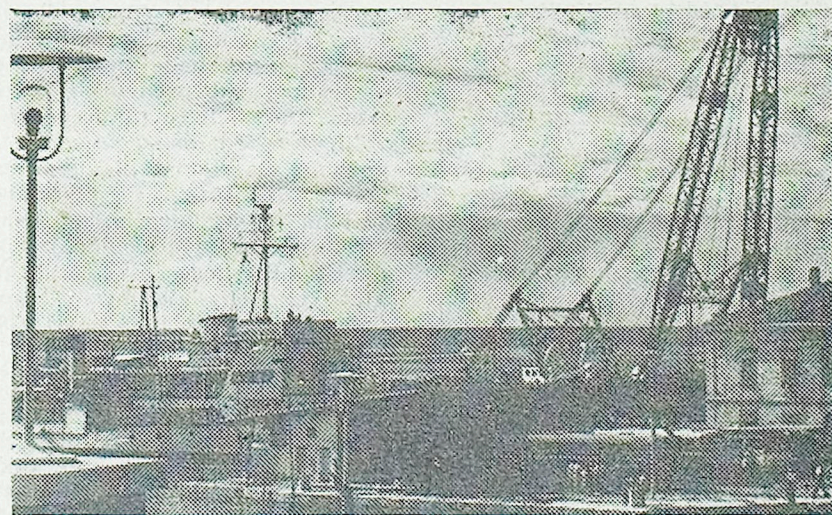

V soboto, pred Dnevom vstaje slovenskega naroda, je priplul v luke Slovenskega Primorja del ladjevja naše vojne mornarice. Poveljnik te mornariške cnote, kontraadmiral Bogdan Pecotič, je v Kopru obiskal predsednika OLO in predstavnike okrajnih političnih forumov ter jim čestital k slovenskemu republikanskemu prazniku.

Kakor znano, je kontraadmiral Pecotič v času zaključnih osvobodilnih bojev poveljeval XXVI. diviziji IV. armade, ki je vse od Hrvaške, preko Masuna, Sežane in Bazovice osvobodila dobršen del ozemlja današnjega koprškega okraja. Zato so bili razgovori ob njegovem obisku v Kopru posvečeni živemu zanimanju za razvoj in napredek teh krajev, ki so mu tako blizu. Tovariš kontraadmiral si je v času nekajdnevnega bivanja v Kopru z zanimanjem ogledal tovarno Tomos, klet Vina-Koper, Fructusovo hladilnico itd.

Na večer pred Dnevom vstaje je bilo ladjevje kontraadmirala Pecotiča svečano razsvetljeno, na sam praznik pa okinčano z zastavami.

Na sliki: kontraadmiral Bogdan Pecotič v razgovoru s predsednikom OLO Albinom Dujcem in predstavniki okrajnih političnih forumov.

Koprsko pristanišče minuli teden: levo poveljniška ladja JVM »VIS«, nad streho carinarnice pa stremi v nebo naš stari znanec Veli Jože

Spremljaj DO SVETU

PRED PODPISOM GOSPODARSKEGA SPORAZUMA Z ITALIJO

Iz Rima poročajo, da so jugoslovansko-italijanski gospodarski razgovori, ki so se začeli v italijanski prestolnici 3. junija, tik pred zaključkom. Menijo, da bosta obe delegaciji podpisali novi plačilni sporazum, protokol o blagovni izmenjavi za prihodnje leto in pisma o cestnem prometu in znanstveno-tehničnem sodelovanju.

Gospodarski odnosi med obema deželama so se v zadnjih dveh letih precej razširili. Lani smo izvozili v Italijo za okrog 13 milijard dinarjev blaga, uvozili pa za okrog 12 milijard dinarjev.

ZA PETROLEJ GRE

V arabski državi Omanu so v začetku tedna izbruhnili nemiri. Uprla so se arabska plemena proti Angležem naklonjenemu sultanu iz Maskate in zasedla skoraj vso notranjost dežele. Sultan se je obrnil do Angležev in jih zaprosil za vojaško pomoč. Po nepotrjenih vesteh so britanske kopenske, letalske in pomorske sile že na poti v to deželo. Politični opazovalci menijo, da so

Vnebojvestah

WASHINGTON — Komisija za atomsko energijo ameriškega senata je sprejela predlog, po katerem bo potrebna posebna odobritev kongresa za vsako dobavo nuklearnih potrebščin iz ZDA novi mednarodni atomski agenciji.

DZAKARTA — V vzhodni in srednji Javi so bile strahovite poplave, tako da so morali preseliti nad 70 tisoč ljudi, nekaj pa jih je tudi utonilo. Pod vodo so mnoge plantaže kavčuka, tobaka, popra in kikirikija.

NIKOZIJA — V Cipru so opazili prvi primer azijske gripe, ki je že prodira tudi v dežele zahodne Azije. Gre za posebno vrsto mrzlice, ki je zahtevala že številne človeške žrtve.

LONDON — Po vsej državi se je razširila stavka britanskih soferjev, tako da so morale oblasti poskrbeti za prevoz delavcev in uslužbencev na njihova delovna mesta. Stavka 100 tisoč soferjev in sprevodnikov. Stavkajoči so zasedli tudi nekatere ceste in hoteli preprečili vsak promet.

BUENOS AIRES — Prihodnje nedeljo bodo v Argentini prve parlamentarne volitve, odkar ni več na oblasti Peron. Med kandidati so pripadniki 13 deželnih in 12 pokrajinskih strank.

WALLEY — V državi Utah so povzročili doslej najmočnejšo eksplozijo brez uporabe atomske energije. Z okrog 1700 ton razstreliva so pognali v zrak okrog 3 milijone ton zemlje in kamenja, da bi zasuli veliko jezero, preko katerega bo speljana transkontinentalna železnica.

VARŠAVA — Na podlagi poljsko-sovjetske pogodbe o repatriaciji prihajajo v Poljsko vsak dan povratniki iz SZ. Do zdaj se je vrnilo 79 tisoč ljudi. Repatriacija naj bi bila zaključena do 31. decembra 1958.

pravo ozadje spora petrolejski interesi Velike Britanije na tem področju. Vsekakor bi imela angleška intervencija lahko dalekosežne posledice, saj je Oman samostojna država in bi spor prišel pred OZN.

V LONDONU SE ZMERAJ OZRAČJE NEZAUPANJA

Tudi pretekli teden ni prinesel ničesar pomembnejšega k napredku dela razorožitvenega pododbora OZN. Tako so zastopniki Velike Britanije, ZDA, Sovjetske zveze in Kanade, ki že štiri mesece zasedajo v Londonu, še

Posledih srednjeveške inkvizicije

Pred tržaškim porotnim sodiščem se zagovarja skupina Miljčanov, obtoženih, da so leta 1945 ubili in izropali urarja Trevisana iz Sv. Jerneja pri Miljah, njegovo zaročenko Ravasinijevo in njeno hišno pomočnico. Takratnim anglo-ameriškim oblastem ni uspelo razčistiti tega zločina, zato se ga je lotila leta 1955 novodošla italijanska policija, katere »leteči oddelek« je privedel do »priznanja« petorice, ki sedi danes na zatožni klopi.

Ze čitanje obtožnice proti tej petorici je jasno pokazalo, da so njeni avtorji naslonili »izpovedi« obtožencev na politično noto s protijugoslovansko ostito. Toda že po nekaj dneh procesa je ta protijugoslovanska ost otopela in se zaostriła proti tistim, ki so hoteli, da bi bil tako imenovani »Miljski proces« zaviralni kamen v lepo se razvijajočih italijansko-jugoslovanskih odnosih.

Toda v zvezi s tem procesom je prišel na dan neljub škandal o zverinskih metodah pri zasliševanju na policiji. Izpovedi miljskih obtožencev so bile namreč izsiljene z zverinskim mučenjem v vseh mogočih odtenkih, od navadnega pretepanja do nezavesti, do električnih šokov, švedske telovadbe (200 počepov) z zvezanimi rokami, in neznane tekočine, ki omrtvi sleherno lastno voljo. Obtoženci so izjavili, da so podpisali »priznanje« v edini želji, da bi se izognili nadaljnemu mučenju. Te grozovitosti dajo misliti na srednji vek in njegovo zloglasno inkvizicijo, ne pa na današnje čase in na osnovna načela deklaracije o človečanskih pravicah.

POHOD AZIJSKE MRZLICE

KARTUM — Azijska gripa, ki že dlje razsaja v državah jugovzhodne Azije in na Srednjem vzhodu, se je pojavila tudi v Sudanu. Samo v glavnem mestu Sudana Kartumu je zbolelo nad dva tisoč ljudi.

zmeraj približno tam, kjer so bili v začetku. Po mnenju političnih opazovalcev so zdaj prišli do položaja, ko bo nujno potrebno nekaj konkretnega skleniti, v nasprotnem primeru pa se bo moral pododbor v prihodnjih desetih dneh brez rezultatov raziti. Čeprav Sovjetska zveza in ZDA nepopustljivo vztrajata na svojih stališčih, je še zmeraj upanje, da ne bo prišlo do popolnega razkola. Tako vzhodni kakor tudi številni zahodni komentatorji poudarjajo, da je treba skleniti vsaj neki manjši sporazum, ki bi razbil atmosfero nezaupanja in ustvaril pogoje za nadaljnji napredek v razorožitvi. Kakšen naj bi bil ta sporazum, je danes težko reči, vsekakor pa bi človeštvo z največjim zadovoljstvom pozdravilo dogovor o prekinitvi atomskih poskusov.

Občinski svetovalec dr. Pincherle je od župana Bartolija zahteval, naj pri vladnem komisariju posreduje, da se ustanovi posebna komisija, ki bo raziskala metode zasliševanja na tržaški policiji.

Novice s Tržaškega

SVEČANOST NA GRADBIŠČU SLOVENSKEGA KULTURNEGA DOMA je bila preteklo nedeljo, ko so svečano vzdali temelje spominsko listino. Odbor za zgraditev doma je povabil na svečanost predstavnike oblasti slovenskih kulturnih organizacij in ustanov ter vseh naprednih političnih strank. Na slavnosti je dr. Jože Dekleva pozdravil zbrane zastopnike ter prečital spominsko listino o kulturnem domu v Trstu.

ZIDARJI SO PREKINILI POGAJANJA z delodajalci, ker niso dosegli zaželenih uspehov. Ta vest je delavce zelo razburila, delodajalci pa počejo sprejeti delavskih zahtev in njihov odgovor je bil povsem negativen glede izboljšanja ekonomskih pogojev za delavce.

USPEH STAVKE TISKARSKIH DELAVCEV so nove delovne pogodbe, ki jih bodo podpisale sindikalne organizacije s predstavniki trgovskih tiskarn. Zato je delavska zbornica v Trstu obvestila delavce, da lahko zopet opravljajo nadurno delo.

OBMEJNI PROMET se je prejšnji mesec spet povečal. Poročajo, da je z avtobusi in s parniki prekorajilo mejo v juniju 34.287 oseb, to se pravi skoraj 4000 več kot v maju. Jugoslovanski avtobusi in parniki so prepekljali 16.507 potnikov, italijanski pa 17.780. K tem številkam pa je treba še dodati osebe, ki so šle čez mejo z lastnimi prevoznimi sredstvi ali peš. Največ prehodov so zabeležili na bloku pri Skofijah.

NOVO TOBAČNO TOVARNO bodo zgradili v Zavljah. Predvidevajo, da bo tovarna dograjena v dveh letih in da bodo dela stala okrog 6 milijard lir. V novi tovarni bo zaposlenih okrog 1000 oseb, dnevna proizvodnja pa bo 25 milijonov cigaret.

100 TRZČANOV JE ODPOTOVALO V AVSTRALIJO s potniško ladjo »Flaminio«, ki je odplula pretekli teden. To je po daljšem presledku ponovni odhod tržaških izseljencev v Avstralijo. Na pomolu pomorske po-

Peta obletnica egiptovske revolucije

Ze ves teden trajajo proslave po egiptovskih mestih ob peti obletnici zrušitve Farukove fevdalistične državne ureditve in prevzema oblasti Revolucionarnega sveta pod vodstvom polkovnika Naserja. Glavna svečanost je bila v začetku tedna v Kairu, ko je na prvi seji novoizvoljene egiptovske ljudske skupščine govoril predsednik republike Naser. V svojem govoru je očrtal glavne smernice egiptovske zunanje in notranje ureditve. Med drugim je poudaril pomen arabske enotnosti, zlasti pa prijateljstvo s Sirijo, s katero namerava Egipt v kratkem podpisati sporazum o federaciji. Poudaril je tudi, da Egipt ne bo dopustil nikakega vmešavanja v svoje notranje zadeve in da je obramba Srednjega vzhoda stvar držav, ki so na tem področju. Glede notranjih vprašanj pa je na prvem mestu omenil izgradnjo Asuanskega jezua, ki ga bodo zgradili v prihodnjih petih letih s sredstvi iz pristojbin, ki jih bodo dobili od plovbe po Sueškem prekopu. Z izgradnjo tega ogromnega objekta se bodo površine obdeloval-

ne zemlje v Egiptu znatno povečale, tako da bo kmetijska proizvodnja narasla za okrog 35%.

PROSLAVA NA ŠKOFIJAH

Občinski odbor SZDL iz Kopra odbor ZB v Skofijah sta organizirala v nedeljo, 21. t. m., proslavo Dneva vstaje na Skofijah. Zjutraj je bil improviziran napad na Koper, popoldanski program na Skofijah pa je bil nekoliko skrčen zaradi močnega naliva, vendar se je proslave udeležila velika množica ljudi. Po sprejemu partizanskih patrolj je bil telovadni nastop članov TVD Partizan iz Skofij, nakar je sledil kulturni del programa, pri katerem sta nastopili godbi iz Antona in Marezig, recitatorji — člani Prosvetnega društva iz Skofij in Gledališča Slovenskega Primorja, največ priznanja pa je požela folklorna skupina iz Valdolte. Po končanem sporedu je bila prosta zabava.

Mednarodna nogometna tekma v Izoli

V NEDELJO OB 17.30
VILLACHER SPORT VEREIN — IZOLA

Prijateljem nogometa na kopskem obalnem področju se obeta zanimiv športni dogodek. V nedeljo, 28. julija ob 17.30, se bo v Izoli pomerilo domače moštvo s članom druge avstrijske nogometne lige Villacher Sport Verein. Glede gostov lahko povemo vse najboljše, saj so med vodilnimi klubi v drugi avstrijski ligi in razpolagajo z vrsto odličnih igralcev, Ljubljanskemu Odredu se je na primer le s težavo posrečilo doseči neodločen rezultat 1:1. Glede domačega moštva pa naj povemo, da so zdaj v odlični formi. Moštvo so pomladili z mladimi igralci, ki mnogo obetajo, hkrati pa je moštvo kot celota precej pridobilo na tehničnem znanju.

Organizatorji pričakujejo, da se bo tekme udeležilo tudi precej tujih turistov in so v zvezi s tem tiskali tudi letake v tujih jezikih. Igrišče so lepo uredili in namestili tudi sežede. Pred glavno tekmo se bosta pomerili ob 16.30 dve mladinski moštvi.

USPEH POSTOJNSKIH NOGOMETASEV

Postojnski nogometaši so v zadnjih tednih dosegli vrsto presemetljivih uspehov. Med drugim so v prijateljskih srečanjih premagali idrijskega Rudarja s 5:1 in B moštvo ljubljanskega Krima s 8:1. K tema uspehom pa so v nedeljo dodali še enega. Na turnirju, ki ga je priredil vrhniški Usnjar, so osvojili prvo mesto brez poraza. V prvem srečanju so premagali Usnjarja s 3:2, v finalu pa Javornik (Rakek) s 4:3.

K a j a k

Iz Ljubljane je odpotovala devetčlanska državna reprezentanca na svetovno prvenstvo v kajakanu-slamolu, ki bo v soboto in nedeljo v Augsburgu v Zahodni Nemčiji. Primorsko zastopa v reprezentanci Pavel Bone iz Nove Gorice.

Ureja uredniški odbor. — Glavni urednik Stane Skrabar. — Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. — Za tisk odgovarja Franc Zdešar.

NAŠ ZUNAJEPOLITIČNI KOMENTAR Z GLAVO SKOZI ZID

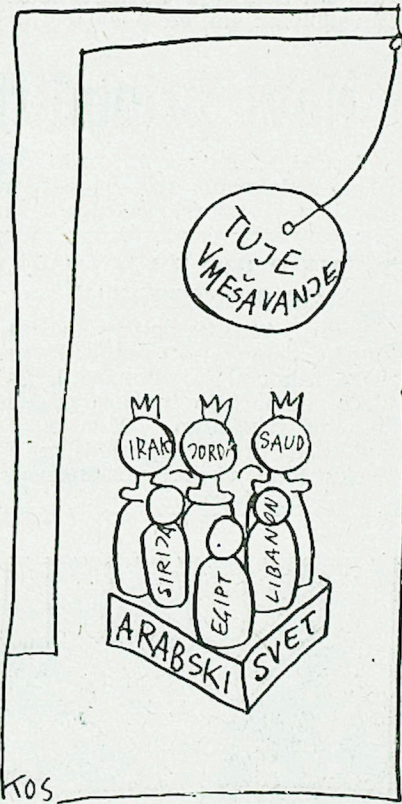
Francoska skupščina je pred dnevi izglasovala zaupnico vladi v zvezi s podaljšanjem in razširitvijo posebnih pooblastil francoskemu generalnemu rezidentu v Alžiru Lacostu in v zvezi s tako imenovanim preprečevanjem »terrorizma« v Alžiru in v Parizu, kjer živi okrog 300.000 Alžircev. Čeprav je vlada izbojevala zmago, je vendar tridnevna alžirska debata v francoski skupščini pokazala, da se število nasprotnikov vladne politike v Alžiru iz dneva v dan večja. Zaradi številnih nasprotovanj levice in celo posameznih desnih poslancev je morala vlada svoj prvotni načrt o posebnih pooblastilih precej omiliti. Da bi si zagotovil zaupnico, je moral predsednik vlade Bourges - Maunoury spremeniti člen, ki govori o posebnih pravicah policije do političnih osumljenцев, hkrati pa potolažiti poslanca z obljubo, da bodo okvirni zakon o Alžiru kmalu spremenili.

Alžir pa je zdaj v ospredju dogodkov ne samo zaradi burne razprave v francoskem parla-

mentu. Ker ni Franciji uspelo doseči nobenega napredka za pomiritev v deželi, so na zahtevo skupine azijsko-afriških držav vključili Alžir v dnevni red jenskega zasedanja Glavne skupščine OZN. Tako se Franciji znova obeta, da bodo igrali njeno umazano perilo pred očmi vsega sveta. Da vladi to ni preveč po volji, se seveda samo po sebi razume. Toda način, ki so si ga izbrali, da do tega ne bi prišlo, se nam zdi kaj neprimeren. Namesto, da bi navezali stike z voditelji alžirskega osvobodilnega gibanja, so poslali nove kontingente čet v Alžir, tako da je zdaj v tej deželi že okrog 600.000 francoskih vojakov. Po izjavi generalnega rezidenta Lacosta nameravajo Francozi v najkrajšem času likvidirati oborožen upor alžirskega ljudstva. Da so tako stremljenja precej tendenciozna, ni treba posebej poudarjati, saj se Francozom v štirih letih ni posrečilo niti za las oddvojiti ljudstva od osvobodilnega giba-

nja in se je to gibanje celo še bolj razširilo.

Kako se bodo razvijali odnosi med Francijo in Alžirrom v prihodnjih mesecih je težko povedati. Res je sicer, da je položaj v Alžiru precej bolj zamočan, kakor je bil na primer v Tunisu in Maroku in res je tudi, da je Francija vložila za gospodarski in kulturni razvoj dežele ogromno denarnih sredstev. Toda gledati samo na to in ne upoštevati razvoja, ne gre. Alžirsko ljudstvo je že plačalo težak davek za francoske denarne investicije v deželi in zdaj upravičeno terjaja neodvisnost. Nihče ne odreka Franciji njenih zaslug za gospodarski razvoj dežele, toda nesmiselno je nadaljevat s tako politiko, ki je nevredna civilizacije 20. stoletja. Da z glavo skozi zid ne gre, so povedali Franciji ameriški demokratski senator Kennedy, številni politiki na Vzhodu in Zahodu, v sami Franciji pa bivši predsednik vlade Mendès France in celo nekateri poslanci iz vrst vodilne socialistične stranke.

Čim več kraljev, tem laže gre.

RAZPIS

za 6-mesečni pripravljalni tečaj za
Dopisno ekonomsko srednjo šolo
Slovenije.

1. februarja 1958 se bo pričel nov prvi letnik Dopisne ekonomske srednje šole Slovenije za bivše borce in aktiviste NOV.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da ima veliko kandidatov nezadostno osnovno izobrazbo. Nekateri imajo sicer formalne pogoje za vpis, nimajo pa potrebnega znanja. Zato se je Glavni odbor Zveze borcev odločil, da bo organiziral za kandidate 6-mesečni pripravljalni tečaj iz slovenščine, matematike, zemljepisa in kemije. Vsi zainteresenti, ki nimajo sprejemnega izpita za višjo srednjo šolo, ga bodo morali opraviti pred sprejemnim izpitom v ESSS.

Prijave bodo sprejemali samo Okrajni odbori Zveze borcev do 25. avgusta 1957.

Obrazce za prijavo lahko dobite na Okrajnih odborih ZB od 25. julija dalje.

Rezerve v kmetijstvu našega okraja

Na skupni seji OK ZKS Koper in Okrajnega odbora Socialistične zveze, kjer so obravnavali vprašanje neizkoriščenih možnosti v kmetijstvu našega okraja — o čemer smo poročali v prejšnji številki našega lista — je bilo po predavanju dr. Stanka Kovačiča, po izčrpnih izjavah sekretarja OK ZKS tovariša Alberta Jakopiča-Kajtimira in po predlogih ostalih odbornikov sprejetih več sklepov, ki jih v nadaljevanju danes posredujemo našim bralcem.

Tovariš Kajtimir je pripomnil, da so iz osnovnega referata razvidna izredno pomembna vprašanja, katerim je posvetil vso pozornost. Ugotovil je, da bi lahko v našem kmetijstvu z majhnimi sredstvi dosegli zelo velike rezultate. Potrebno je, da naše politične in združne organizacije načrtno začno z organizacijo skupnih pašnikov, čiščenjem in gnojenjem, istočasno pa da številčno in kakovostno izboljšajo sestav plemenske živine, s čimer je posredno v zvezi gradnja cenjenih skupnih živinskih hlevov, vodnjakov itd. S potrebno politično aktivnostjo tega ne bo težko doseči. Številke, ki jih je omenil tov. dr. Kovačič, nam zelo jasno prikazujejo obstoječe nezadovoljivo stanje v našem kmetijstvu, ki nam kaže, kam nam je usmeriti naše delo, da bomo prišli do bolj zadovoljivih rezultatov.

V nadaljevanju je omenil tov. Kajtimir, da je iz razprav o makedonskem kmetijstvu zasledil, da bi tamkaj že letos potrebovali 800 glav plemenske živine prav z našega področja, kajti v Makedoniji se naša živina najbolje obnese. Našemu kmetičem delovnemu človeku se glede na njegov standard odpirajo velike možnosti, če bomo uspeli že v nekaj letih temeljito izboljšati službo, ki je v zvezi z našo plemensko živinorejo. Zgornje področje našega okraja leži med dvema močnima centroma, Trstom in Reko, kamor bi se dalo plasirati dosti več naših kmetijskih pridelkov. To velja zlasti za mleko.

Tudi glede notranje potrošnje mleka bi kazalo voditi politiko postopnega dvigovanja proizvodnje mleka, hkrati pa izboljšati organizacijo distribucije novih količin mleka med domače potrošnike po nižji ceni.

Naše zgornje kmetijsko področje je področje z izrazito naravno proizvodnjo. Naši socialistični obrati bi si morali biti na jasnem, s katero panogo kmetijstva naj se ukvarjajo, da bo rentabilnejša. Za primer je navedel Odolino, kjer je področje, ki je kot ustvarjeno za vzrejo živine. Namesto živinoreje pa se tamkaj ukvarjajo z gojenjem krompirja, gošpodarijo na primitiven način, kolikor pa imajo krav v hlevih, so brez mleka, ker niso poskrbeli za krmo. Po drugi strani pa ima Odolina prav idealne pogoje za pašništvo, travništvo in intenzivno plemensko živinorejo.

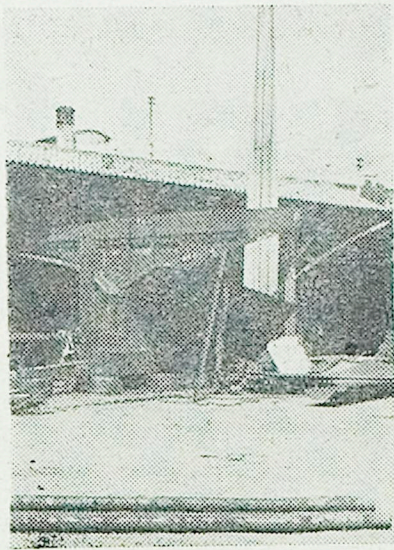
Vsekakor moramo prekiniti z naravnim gospodarstvom in v našem zgornjem področju usmeriti glavne sile kmetijstva na živinorejo. Izmed mnogih ugodnih pogojev bo k temu pripomogla tudi brkinska cesta, ki povezuje to zgornje področje s potrošnimi centri. Tamkaj je treba s hlevi in zbiralnimi centri za mleko ter z drugimi potrebnimi ukrepi doseči, da bo to področje dajalo dokaj lepe količine mleka in da bo postalo bogat rezervoar plemenske živine.

Ogromne razdrobljene površine v našem zgornjem področju moramo čimprej spremeniti v krmne baze, zemljišče našega spodnjega področja pa moramo v najkrajšem času izboljšati s pomočjo odvečnih količin gnoj z višinskih predelov.

KOBARIDSKO BLATO BODO IZSUŠILI, so sklenili na ustanovnem obnem zboru vodne skupnosti. Gre za izsušitev zemljišča ob desnem pritoku Soče ob rečici Idrijci, ki izvira pod Matajurjem in ob svojem toku zamočvirni 7 km zemljišča. Po sprejetju pravil vodne skupnosti so se prizadeti kmetovalci obvezali, da bodo plačevali letno po 300 dinarjev na ha, kot prispevek za izsuševalna dela.

Ob reševanju teh problemov bodo morale občine in zadrage zaorati zelo globoko, če bodo hotele doseči bogate plodove skritih rezerv svojega področja.

Dr. Kovačič je nato navedel naslednjo primerjavo: Naš obalni pas je bil v prejšnjih časih navezan na uvoz hlevskega gnoja, in sicer letno okoli 3000 vagonov. Po tolikih letih so naši nižinski predeli skrajno dehumizirani. Z dvigom intenzivne živinoreje v zgornjih področjih našega okraja bi naši nižinski predeli lahko dobivali od tamkaj dovolj hlevskega gnoja. Prevoz potrebnih količin gnoja teh 30 do 40 km daleč bi se s povečano plodnostjo zemlje v nižinskih predelih bogato izplačal, saj je znano, da se celo v Splitu izplača uvažati gnoj iz mnogo bolj oddaljene Vojvodine. (Dalje prihodnjic)

Krmni del rečnega tankerja za nafto, ki ga za račun Jugoslovanskega Lloydja gradi Remontna ladjedelnica Splošne plovbe v Piranu.

Prevedba delavcev - pozabljeno vprašanje

V vsej Jugoslaviji so izvedli ob koncu leta 1950 prevedbo delavcev z ozirom na njihovo strokovno znanje in čas zaposlitve v razne skupine (pomožni, polpriučeni, priučeni, izučeni, samostojni, specialisti, višji specialisti, mojstri in večkratni mojstri). Na osnovi zadevnih odločb, ki so jih izdajale posebne komisije, priznavajo zavodi za socialno zavarovanje stopnjo kvalifikacije ob upokojitvi in tudi ob določanju invalidske pokojnine. Tudi v drugih ozirom je zelo važno, da je to vprašanje urejeno.

Na območju bivše cone B ni bilo prevedbe. Ko je bila razširjena zvezna jugoslovanska zakonodaja na tukajšnje območje, je bil dan enoleten rok za izvedbo tistih zakonitih predpisov, ki so dali enkratno delo. Toda na območju

cone B kljub temu prevedba delavcev ni bila opravljena.

Zaradi tega bi bilo potrebno v pospešenem tempu, ne glede na to, da je enoleten rok potekel (saj niso tega krivi neprevedeni delavci), izvesti prevedbo delavcev ter jim tako določiti stopnjo izobrazbe, pridobljene s praktičnim delom. Do tega imajo delavci pravico in ne bi jim smeli te pravice krati.

TEDEN DNI po Jugoslaviji

RAZSTAVA RIBIŠTVA V ZADRU bo od 4. do 18. avgusta. Namen razstave je, da seznanijo obiskovalce z življenjem na Jadranskem morju ter prikaže njegov gospodarski pomen. Del razstave bo prikazoval vpliv ribištva na človeško življenje, drugi del pa bo komercialnega značaja.

TELEFONSKO - TELEGRAFSKO ZVEZO NA ULTRAKRATKIH VALOVIH med Zagrebom in Beogradom so pred kratkim izročili promet. Svečanosti so prisostvovali številni predstavniki PTT prometa in ljudske oblasti obeh mest. Preko radijskih valov je lahko istočasno 60 telefonskih razgovorov ali telegramov v obeh smereh.

KOBIČICE SO NAVALE na oljčne nasade v okolici Šibenika ter požrle mlado oljčno listje, fige in drugo sadje ter povrtnino. Baje jih je toliko, da ogrožajo območje okrog 35 kvadratnih kilometrov. Iz Šibenika se je val kobličic pomaknil proti Vranskem jezeru in Biogradu. Takega navela ne pomnijo niti najstarejši ljudje v teh krajih.

CENEŠI PREGLED ZA NEKATERE KMETIJSKE PRIDELKE je objavil Zvezni svet za promet, in sicer gre za 50% znižanje prevoznih cen za razne kmetijske pridelke, med njimi za paradiznik, zelje, grah, papriko, dinje, lubnice in grozdje.

Družina in gospodinjstvo 1957

V Zagrebu bo od 7. do 22. septembra letos prva mednarodna razstava »Družina in gospodinjstvo 1957«. Razstava bo prikazala probleme naše družine in gospodinjstva in je predvidena kot stalna Jugoslovanska družbena in gospodarska manifestacija z mednarodnim sodelovanjem. Na prvi razstavi bo sodelovalo okrog 300 domačih in tujih razstavljavcev, ki delajo za široko potrošnjo.

Široko organizirana in zamišljena razstava bo imela štiri dele: politični del, posredno pomoč gospodinjstvom, ekonomika gospodinjstva v okviru stanovanja in otroški sejem.

POLOŽAJ ŽENE V PRETEKLOSTI IN DANES

Kratek prikaz položaja žene v stari Jugoslaviji, statistične podatke o zaposlenosti žene, težave zastarelega in prednosti sodobnega gospodinjstva itd. — to bo obsegal politični del razstave. V kratkem bo prikazal tudi zgodovinske vloge žene od leta 1945 do danes. V bodoče naj bi ta del razstave beležil razvoj iz leta v leto.

POSREDNA POMOČ GOSPODINJSTVOM

Najbolj zanimiv bo verjetno drugi del razstave, ki bo prikazoval delo raznih servisov za pomoč gospodinjstvom in otroške ustanove. Prikazano bo delo krpalnih in pralnih servisov, servisnih kuhinj, servisov za prodajanje, pripravljane zelenjave in delavnic za konzerviranje hrane, servisov za zdravstvene usluge in prodajo gotovih obrokov hrane, za prodajo mleka, mlečnih izdelkov in peciva, za čiščenje, pranje in likanje perila, za nego dojenčka, za otroško konfekcijo, pa še vrsta servisnih hladilnic in raznih vaških servisov.

Največja novost med tem bodo servisi za zdravstvene usluge. Uslužbeni teh servisov naj bi negovali bolnike, porodnice, dajali injekcije itd. Sodili bi v delokrog socialnega zavarovanja.

V splošnem bo največji poudarek razstave prav na servisni službi, ki naj bi postala najučinkovitejši pomočnik gospodinjstvi. Žene bodo verjetno pozdravile zamisel servisne kuhinje, ki ne bo menza, ampak bi kuhala hrano za več družin po individualnih željah. Prav tako bi delavnice za konzerviranje sadja delale po individualnih željah gospodinjstev.

EKONOMIKA GOSPODINJSTVA

Tretji del razstave bo posvečen ekonomiki gospodinjstva v okviru stanovanja. Tudi ta del obeta številne novosti, ki zadevajo pravilno prehrano, opremo in vzdrževanje stanovanja, uporabo sodobne opreme, oblačenje, higieno družine ter opremo za potovanja in oddih.

OTROŠKI SEJEM

Otroški sejem bo sestavni del razstave »Družina in gospodinjstvo 1957«,

organiziran pa bo tako, da bo vzbudil čimveč zanimanja pri najmlajših obiskovalcih. Za to bodo poskrbele tudi gledališke in lutkovne predstave ter otroško zabavišče. Razstava bo prikazovala vzgojo in materialno skrb ter pravilno organizacijo prostega časa naših otrok.

1000 NAGRAD ZA OBISKOVALCE

Ob koncu razstave bodo razdelili 1000 nagrad za obiskovalce in več nagrad ter priznanj za razstavljavce. Kot posebnost razstave naj omenimo še dejstvo, da bodo razstavne predmete tudi prodajali in da bo dnevno prikazovanje njihove praktične uporabnosti.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Ustalitev kratkoročnega kreditiranja

Po določitvi začetnih skladov obratnih sredstev in posebnih kreditov gospodarskim organizacijam ob koncu lanskega leta, so nastale v kratkoročnem kreditiranju bistvene spremembe. Te pa so bile bolj notranjega značaja, ker se je le spremenila vsebina in funkcija posameznih kreditov, ki so namenjeni kratkoročnemu kreditiranju. Tako so dobili skladi obratnih sredstev in posebni krediti bolj značaj osnovnih sredstev in se tudi v praksi glede obrestovanja, evidenc in drugega obravnavajo po enakih načelih. Kratkoročni krediti služijo odsej res le za sezonske in izredne kratkotrajne potrebe podjetij.

Važnejše in ekonomsko pomembno je gibanje kreditov v letošnjem letu. Pri tem moramo ugotoviti, da je v prvih mesecih letos bilo opaziti v posameznih mesecih precejšnje skoke navzgor in da so se do konca aprila dvigali kratkoročni krediti po 4 in v aprilu celo za 6 milijard v enem mesecu. Po tem času pa opazimo v tem pogledu določeno pomirjenje in dejali bi, nekaj normalen razvoj in dviganje v skladu s predvidevanji, zlasti pa v skladu s splošnim ekonomskim razvojem.

Analize kratkoročnega kreditiranja v letošnjem letu kljub skokom v posameznih mesecih niso negativne. Vemo, da morajo biti kratkoročni krediti neposreden odraz proizvodnje in zalog proizvodov, uslug in drugih dejavnosti, za izvršitev katerih so potrebna določena sredstva, ki jih banka da na razpolago v pričakovanju, da jih bo dobila po

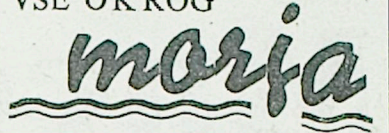
opravljenemu poslu oziroma prodaji blaga, vrnjene. Ker pa gre pri nas razvoj naglo naprej in v gospodarstvu ni opaznega zastoja, je nujno, da v skladu s tem razvojem rastejo tudi krediti. Od pravilnega in pravočasnega odobravanja kreditov je celo odvisen tudi pravilen in enakomeren razvoj.

Skupno presegajo sedaj kratkoročni krediti v Sloveniji 195 milijard. Pri tem je značilno, da se je v zadnjem času spremenila struktura nekaterih kreditov, in sicer so se dvignili posebni krediti, dočim je bil pri dopolnilnih zapažen padec za skoro 4 milijarde. Za podjetja je to vsekakor pozitivno, saj razpolagajo s tem z višjimi sredstvi, ki jim omogočajo redno poslovanje in v tem pogledu se manjša njihova odvisnost od bank.

V enem prejšnjih pregledov smo opozorili na nalogo podjetij, ki naj bi čimbolj skrbela za večanje lastnega sklada obratnih sredstev. Opaziti pa je, da ostaja letos ta sklad skoro nespremenjen. Kolikor so nastale manjše spremembe, so te posledica raznih popravkov in ne naporov podjetij po višanju lastnih skladov. Tako so podjetja torej za povečano dejavnost odvisna še vedno od kreditov pri bankah.

Računati je, da bo v prihodnjem letu v tem pogledu bolje, ko bodo novi ekonomski instrumenti omogočili podjetjem večja vlaganja v lastni sklad obratnih sredstev. Letos so v tem pogledu težave, kot vedno v začetku, ki se uvaja nekaj novega.

VSE OKROG

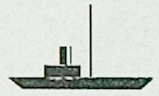
NOV PLOVNI ŽERJAV NA REKI

Podjetje »Luka i skladišta« na Reki je pred nedavnim kupilo na Madžarskem velik plovni žerjav z nosilnostjo 100 ton. Žerjav je privlekel vlačilec po Donavi skozi Črno morje, Dardanele, Egejsko morje v Jadran na Reko. Novi plovni žerjav je drugi največji v Jugoslaviji in je visok 47 m ter ima radius dviganja bremena 35 m. Izdelalo ga je madžarsko podjetje »Ganz«.

NAFTOVOD OD SEVERNEGA MORJA DO RUHRKEGA BAZENA

Potreba po tekočem gorivu v Zahodni Nemčiji stalno narašča, oskrba z njim postaja vedno bolj komplicirana, zato so se velike nemške petrolejske družbe odločile za napeljava direktnega naftovoda iz luk Severnega morja v Ruhrsko kotlino. Izhodna luka naftovoda naj bi bil Rotterdam ali Wilhelmshaven. Izbrano luko bo treba urediti za sprejem 40.000-tonskih petrolejskih tankerjev. Zmogljivost naftovoda naj bi znašala letno 12 milijonov ton tekočega goriva. Za načrt se zanimajo tudi Nizozemci. Stroški naftovoda so preračunani na 160 milijonov nemških mark.

PLOVBA NAŠIH LADIJ

P/l »BIHAČ« je 19. julija priplula v Reko, kjer razklada in naklada blago.

P/l »DUBROVNIK« je 22. julija odplula iz Ploč s tovorom za Emden.

M/l »GORENJSKA« je 13. julija zapustila Rangoon s tovorom za Reko, kamor bo priplula predvidoma 15. avgusta.

P/l »GORICA« je 19. julija odplula iz Emdena na Sicilijo, kamor bo prispela predvidoma 31. julija.

P/l »LJUBLJANA« je 19. julija odplula iz pristanišča Lulea v Port Talbot, kamor prispe 28. julija.

M/l »MARTIN KRPAN« se mudi v pristanišču Lattaquia v Siriji.

P/l »NERETVA« je 18. julija priplula v Billingham.

P/l »POHORJE« je 19. julija zapustila Benetke s tovorom za Kitajsko.

P/l »ROG« je 17. julija plula skozi Aden s tovorom za Kontinent.

P/l »ZELENGORA« je 16. julija odplula iz Rangoon in prispe 28. julija v Tsamkong.

DVE NOVI LADJI ZA EGIPET

Egipčanska trgovinska delegacija, ki se je pred nedavnim mudila v Jugoslaviji, je sklenila sporazum za nabavo dveh ladij, ki jih bodo zgradile jugoslovanske ladjedelnice za egipčansko trgovsko mornarico. Sta to dva tramperja po 10.500 ton nosilnosti vsak. Enega bo zgradila ladjedelnica »3. maj« na Reki, drugega pa ladjedelnica »Split« v Splitu.

Motorni čoln »Mornar« so začeli spet popravljati v »Remontni ladjedelnici Splošne plovbe« v Piranu. »Mornar« je že leto dni v ladjedelnici, kjer so ga podaljšali, mu naredili nove nadgradnje in naročili nov motor. Po dograditvi bo Splošna plovba razpolagala še z eno motorno ladjo za obalni turizem.

REPUBLIKA »SAN MARINO« — POMORSKA DRŽAVA?

Onstran Jadrana nekako v višini našega Zadra leži, odmaknjena od morja, starodavna republika SAN MARINO. Meri le dobrih 60 km², kar pa ne ovira njenih načrtov, da se v bližnji bodočnosti prelevi v pomorsko državo, dasiravno nima niti pedi morske obale. Vabljeni zgled Paname in Liberije in še nekaterih držav »cenen« zastavo ter še bolj vabljive ponudbe bogatih grških ladjarjev so malo republiko pripravili do sklepa, da ustanovi pomorski register za registriranje tujih ladij, ki bodo potem prenašale njeno modro-belo zastavo po vseh morjih sveta. Vprašanje je le, kaj poretijo pomorske države, med njimi ZDA, ki republike niti ne priznavajo, in kaj sama Italija, ki ji daje gostoljubje in zaščito.

Z OBISKA PRI KOROŠKIH SLOVENCIH

Macesni hrumijo ...

Koroški Slovenci v boju za svoje narodnostne pravice, zakonjene z mirovno pogodbo — Formalna jezikovna enakopravnost še ni že tudi dejanska enakopravnost obeh narodov

Ze našo Štajersko so Nemci po razsulu kraljevine Jugoslavije smatrali za del svojega hitler-

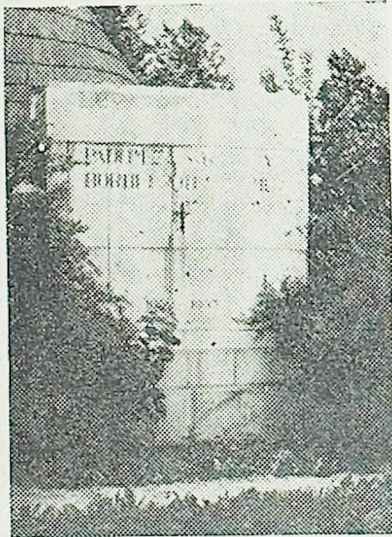

Dr. Franci Zwitter govori o zahtevah koroških Slovencev po uveljavitvi 7. člena avstrijske državne pogodbe na zborovanju predstavnikov slovenske narodnostne skupine v Avstriji. Zborovanje je bilo 23. junija v dvorani Delavske zbornice v Celovcu. Na zborovanju sprejete zahteve so bile v obliki posebne resolucije poslani deželni vladi v Celovcu in zvezni na Dunaju ter zveznemu kanclerju dr. Raabu Juliusu. Z resolucijo so bili seznanjeni člani avstrijske vlade drugi pristojni organi, ki so koroškim Slovencem to tudi pisмено potrdili. O problemu bo vlada obširneje razpravljala, kar daje upanje, da se bo zadeva premaknila z mrtve točke.

janskega Reicha, ko so se trije okupatorji nagodili in si Slovenijo razdelili med seboj. Svobodoljubni Slovenci niso nikogar bolj sovražili v svojem razočaranju kot tri krvava imena, ki so — vsako za svoj predel, vse skupaj pa za vse Slovence in Jugoslovane — pomenila življenjsko nevarnost do popolnega iztrebljenja vsega naroda: Hitler, Mussolini, Horthy.

Najbolj pa so bili v tistem težavnem času razočarani Slovenci na Primorskem in Koroškem. Polom Jugoslavije je njim pomenil polom vseh lepih sanj o svobodi, o skupnem življenju vseh Slovencev v eni domovini. Ko pa so spoznali, da je bil prav ta polom pravzaprav uvod v resnično osvoboditev, uvod v strahovit boj dveh svetov, so se temu bolj spontano priključili.

Vemo, kako je bilo na Primorskem, manj pa so prav nam

Spomenik padlim Slovencem — borcev in žrtvam nečloveškega boja proti nacifašizmu — v St. Rupertu pri Velikovcu spominja na silne žrtve Slovencev v zadnji vojni, spominja na združene napore za zrušenje fašizma, obenem pa je tudi živ opomin, da je ta fašizem še živ tudi v Avstriji — zakaj bil je sposoben še v lanskem letu minirati ta spomenik in zrušiti z njega tri statue, ki so nemo obtoževalce fašizma za storjena grozodejstva.

Primorcem znane tedanje razmere na Koroškem. Strahovit teror je sledil za petami že hitlerjanski okupaciji Avstrije, ki je še utrdila znana gnezda nemškega šovinizma in protislovenske nestrpnosti na Koroškem. Naravno, da je vsa ta organizacija — oblastvena, politična in seveda vojaška — takoj strahovito reagirala ob prvih znakih narodnoosvobodilnega gibanja na Koroškem.

Hitlerjanski zločinci so sklenili problem radikalno rešiti: Tako je znani krvnik Maier Kaibetsch organiziral izselitev 300 slovenskih družin s Koroške, kar so izvedli 14. in 15. aprila 1942, nato pa so hoteli v naglici izseliti v Ukrajino še preostalih 50.000 Slovencev.

Nameravani zločin pa so preprečile partizanske puške, ki so se kmalu začele oglašati po vseh krajih Koroške. Na smrt obsojeni narod se je pričel otresati

Legendarni koroški partizanski borec Karel Prušnik-Gašper, macesen med macesni slovenskih koroških gora, govori zborovalcem v Celovcu

svojega rablja. Maševalni strelji so odmevali do Berlina, od koder so jeli pošiljati grožnje in vojaška povelja in letišča sodišča, ki so v naglici obsojala na smrt, Narodnoosvobodilno gibanje pa je rastle in se širilo.

Ze v poletnih mesecih 1942 je plamen partizanske borbe na Gorenjskem obliznil tudi Koroško. Prvi boj slovenskih borcev za svobodo pri Apačah z elitnimi SS oddelki nemške vojske je na Koroškem sprožil val navdušenja in utrdil vero v lastne sile. Osnovani so bili prvi odbori Osvobodilne fronte, ki so proti koncu leta 1942 dosegli že vidne uspehe. Tovariši Stane Mrhar, Johan Županc, Matija Verdnik-Tomaž, pa slavni partizanski borec Karel Prušnik-Gašper — to so bili prvoborci koroškega upora.

Boj se je vedno bolj razrašal, vedno hujše pa so bile tudi fašistične represalije. Izseljevanje je sicer prenehalo, zato pa so hitlerjanci nameravali Slovence iztrebiti kar na mestu. Gestapovci so že novembra 1942 aretirali nad 60 ljudi, od katerih so 6. aprila 1943 obsodili 13 na smrt in jih 29. aprila 1943 obglavili na Dunaju. Vsi so bili iz Sel pod Karavankami. To je bil prvi nemški udarec po Osvobodilni fronti, ki pa se je v nenehnem boju krepila in rastla do legendarne moči.

Leta 1945 je štela koroška partizanska skupina 3.500 mož, ki so skupaj s svojimi brati tostran Karavank osvobodili Koroško. V Celovcu so Korošci vkorakali skupaj z angleškimi enotami.

Skupaj je bilo v času upora na

Koroškem nad 600 oboroženih akcij in borb, v katerih so partizani uničili veliko sovražnikovih vojaških in gospodarskih naprav, ubili, ranili in ujeli blizu 10.000 nemških vojakov in policistov. Seveda pa so tudi sami utrpeli precejšnje žrtve — nad 2000 mrtvih, ranjenih in pogrešanih borcev.

To je bil pomemben prispevek koroških Slovencev k osvoboditvi izpod hitlerjanskega jarma. Obenem z lastnimi napori za osvoboditev pa so Slovenci na Koroškem že navezovali stike z avstrijskimi protifašisti in že v ognju borbe kovali bodoče strpne odnose in prijateljsko sodelovanje dveh na Koroškem živečih narodov. V Beljaku in Celovcu sta bili osnovani protifašistični središči Slovencev in Avstrijcev. Vendar pa med vojno zaradi oportunističnega in bojazljivega stališča nekaterih vodilnih avstrijskih komunistov ni moglo priti do širšega razmaha boja proti hitlerizmu tudi med avstrijskimi delavci in tako so le posamezni prihajali v partizane, kjer so bili hrabri in požrtvovalni borci. Izven slovenskega narodnostnega ozemlja na Koroškem pa partizanske borbe ni bilo in seveda tudi ne fašističnih represalij. S ponosom lahko trdijo koroški Slovenci, da so bili edini borci proti hitlerizmu na področju Tretjega Reicha.

KAJ PA DANES?

V minuli vojni so se skozi gigantno borbo koroški Slovenci šele prav zavedli samih sebe, zavedli svojih pravic, kot smo se jih zavedli Primorci. S svojim doprinosom v boju proti nacistom so javno izpričali tudi svoje zahteve, ki so obsežene v Avstrijski državni pogodbi (mirovni), sklenjeni in podpisani 15. maja 1955 na Dunaju.

S členom 7 te Državne pogodbe so bile priznane pravice slovenskih in hrvatskih manjšin. Z njim je Slovincem in Hrvatom v Avstriji zagotovljena popolna in vsestranska enakopravnost z Avstriji na vseh področjih življenja, vključno pravica do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v lastnem jeziku. Pravica do pridobivanja in opravljanja javnih služb, funkcij in poklica, enakost jezika z nemškimi, enakopravna šolska ureditev in dvojezično načelo, soudeležba pri kulturnem, upravnem in sodnem aparatu, zavarovanje etničnega značaja in položaja Slovencev na Koroškem, soodločanje slovenske narodnostne skupine v življenju dežele — vse to so pravice, ki so Slovincem in Hrvatom v Avstriji zagotovljene s členom 7 omenjene Državne pogodbe. Eno pa je mrtva črka na papirju in drugo je živa stvarnost.

Spomenik v Selih pod Karavankami, v popolnoma slovenski vasi na Koroškem, je živa in večna priča trpljenja Slovencev v boju za svoj obstoj — priča divjakega terora germanskih osvajalcev nad slovenskim življenjem. Teror je dosegel s Hitlerjem svojo kulminacijo in je z njim tudi zgorel — ostale pa so posledice, ki jih je treba popraviti v interesu živih ljudi in prijateljskega sožitja med dvema narodoma, ki si prizadevata za mir in napredek v svetu.

KAJ SO IZJAVLJALI?

Avstrijski zvezni kancler je ob sprejemu Državne pogodbe maja 1955 dejal: »Moram pa poudariti naslednje: glasovanje za Državno pogodbo vsebuje odgovornost (Nadaljevanje na 7. strani)

»Portoroška noč«

V ŽAROMETIH IN TISOČERIH LUČEH

Kdor koli je letos nestrpno in z veseljem pričakoval lepo in vedro »Portoroško noč«, s katero vsako leto tako mikavno in prikupno postreže Portorož domačinom in vsem turistom in ljudem na oddihu, ni bil razočaran. Zarana in do opoldneva minula sobota sicer ni obetala potrebnega vremenskega okvira. A si je vendar v svoji muhavosti premislila in razpela čez morje in obalo sončen popoldan, za njim pa večer s čudovito lepim sončnim zahodom. Ko so na svodu zablesteli prve zvezde, je tudi Portorož zasijal v tisočerih lučeh. Prireditelji in obiskovalci si lepše podobe in mikavne-

Portoroški zaliv z delom zasidrane flote Jugoslovanske vojne mornarice med zadnjim obiskom v slovenskih pristaniščih za Dan vstaje slovenskega ljudstva.

Šega okvira ne bi mogli želeli. Nihče torej ni nikogar pustil na cedilu. Nihče se ni mogel pritoževati nad ničemer.

V sončnem popoldnevu se je ob glavni ulici od hotela »Palace« do hotela »Helios« zgrnila pisana množica ljudi. Čeprav bi se kopanje v nakodrani, topli vodi tako prileglo, je bila plaža skorajda izumrla. Vse je pritisnilo na zabavno in v Slov. Istri tradicionalno prireditev: tekmo istrskih osličkov. Ta tolikanj prikupna uvertura v »Portoroško noč« vzbuja vsako leto med gledalci zvrhano metro dobre volje in zabave. V vprežni tekmi se je letos odrezal voziček, ki

je vozil progo »Istanbul—Pariz«. Za jahaške tekme pa so se oslički pokazali v svoji legendarni trmici in se ob še tolikšnem vzpodbujanju niso hoteli spustiti v drnec, ki se spodobi tem dolgoletnim štirinožnikom. A najsi bo že tako ali tako: ta zabavna stvar, ki šteje ob istrski obali med njeno folkloro, kakor na priliko znamenita »alka« v dalmatinskem Sinju, je spravila Portorož v tako žlahtno in kipečo voljo, da bi si bolj vsečne ne mogli misliti, ne bolj pripravne za kasnejši glavni spored »Portoroške noči«.

Če velja ob slovenski obali Portorož za biser, potem povejmo: kako nepozaben je ta biser, ko se zvečer zaiskri v tisočerih lučeh, ki v odsevih plesoče trepečejo v vzvalovani morski gladini! Za »Portoroško noč« je kajpada teh luči toliko, kakor jih ni nikoli v vsem letu. Pomol, ki se izpred »Jadrana« zaganja daleč v zaliv, je bil ves v razkošnih raznobarnih lučkah. Na njem je bilo ljudi, da zlepa ni bilo moč skozi gnečo. Pohvalimo tovarišice, ki so v tolikšni gneči založile vso ljubeznivost in iznajdljivost, da so mogle s šopki ozaljšati to kipečo množico sveta! S terase nad portoroškim kinom pa je naš plesni mojster Jenko po zvočnikih pripovedoval ljudem, kaj se tu in tam pravzaprav dogaja, kako se razvija in kako poteka »Portoroška noč«. Vsi tisti, ki bi radi videli vse, so se morali v tej pisani gneči znova prepričati, da v sprošeni vedrosti še posebno velja tisti znameniti fizikalni zakon, da ob enem in istem času ne moreš biti tu in tam, pa najsi bi bil še tako nagel in v gneči še tako jeguljasto spreten! Tako si torej obstal sredi množice in hvaležno poslušal mojstra Jenka. Obračal si glavo zdaj levo, zdaj desno in z očmi plesal za modrikastima snopoma blesteče svetlobe, ki sta jo čez Portorož in morje sipala z leve in desne strani zaliva oba žarometa. V zalivu pa so se v blesteči in bežeči svetlobi utrinjale hipoma ožarjene barke in čolni. Rahlo napeta bela jadra so hipoma zablestela in spet utonila v temo, pa spet zablestela vse tja do sečoveljskih solin, do koder sta žarometa tik nad gladino morja plesala svoj čudežni svetlobni ples.

Kako srečni so bili vsi tisti, ki so se iz tega pisanega morja ljudi vkricali na »plavajoče gostinske obrate«, ki so bile še pred nekaj urami naše marljive ribiške barke in so zarana, ko je ugasnila »Portoroška noč«, spet postale ribiške barke! Kako imenitno se je bilo v vsem tem barvnem in svetlobnem razkošju malo popeljati

po zalivu, med vožnjo nazdraviti z iskričim se istrancem ali pa se celo sredi velike vode zavrteti ob taktih bahave harmonike! Le škoda, da je bilo teh plavajočih vabljivih gostin tako malo ob toliki množici ljudi, ki ji je »Portoroška noč« nasula iz polnih svojih rok tolikanj dobre in lepe zabave, toliko nepozabnih vedrih vtisov.

Naši vrli portoroški gostinci se tokrat prav zares niso mogli pritožiti, da bi jim v lokale ne navrelo dovolj naroda. Povsod bi menda dali marsikaj za to, če bi mogli po ribniško ali lemberško razširiti svoje zidove in prostore, da bi mogli vanje vsi ti veseli ljudje, da bi se mogli vsi vsteti in dati nogam, ki so tako zvesto služile vse te ure v gneči, vsaj nekaj zaslužnega počitka. Rojstvo vile »Portoroške noči« in njenih spremeljevalk se je namreč precej zakasnilo in šele tja proti polnoči smo mogli pozdraviti veseli dogodek. Ali komaj se je bila vsa ta vilinska generacija rodila v polnočni uri, že so jo sprežali gusarji in pirati in napadli v divjem soju bengaličnega ognjemeta. Do prihodnjega leta, ko nam spet zasije »Portoroška noč«, bo pa treba potrpeti. Ali povejmo: Portorož bo prav zagotovo spet pripravil vsem svojim ljudem nekaj nepozabnih ur prijetne, pisane zabave. Pa nekaj tako lepih vtisov in podob, ki v dobrem človeku nikoli ne ugasnejo. (a)

Tekma istrskih osličev vzdolž portoroške magistrale je vzbudila med številnimi gledalci živo zanimanje in obilo smeha.

»PRIMORSKE PRIREDITVE« OB SLOVENSKI OBALI

Koncert narodnih in umetnih pesmi

Gostovanje Slovenskega vokalnega okteta

Po dveh neuspelih prireditvah — slabi mariborski opereti in odpovedanem koncertu Slovenske filharmonije — smo spet doživeli prijeten večer, ki nam bo ostal dlje časa v spominu. Slovenski oktet ni bil zdaj prvič v Kopru, niti ne pomeni za poslušalce nekaj novega, saj ga poznamo s prejšnjih koncertov in radijskih oddaj. Vendar pa je razlika v tem, da smo prej poslušali koncert Slovenskega okteta kot eno redkih umetniških prireditev v koprskem kulturnem življenju, zdaj pa ga poslušamo kot sestavni del »Primorskih prireditev«, kar nam daje čisto drugačne možnosti primerjave. Priznati je treba, da je nastop Slovenskega okteta tudi s tega stališča pomenil zelo lepo doživetje, saj je popravil slabe vtise zadnjih dveh prireditev in dosegel umetniško raven, ki smo jo pričakovali in si jo želeli.

Spored je bil razdeljen na dva,

nekoliko kontrastna dela: prvi je vseboval nekaj renesančnih madrigalov, Foersterjevi pesmi »Večerni ave« in »Spak« ter nekaj priredb tujih narodnih pesmi. Čeprav ta del ni bil izrecno namenjen poznavalcem, je vendarle zahteval od poslušalca prilično tenkočutno uho, saj je z njim oktet dokazal svojo izredno tehnično dospelost ter najvišjo muzikalnost. Drugi del je vseboval vrsto slovenskih narodnih pesmi v najrazličnejših priredbah, ki predstavljajo tako imenovani »železni repertoar« tega koncertnega telesa. Zdi se mi, da se ima Slovenski vokalni oktet zahvaliti za svoj nenavadni uspeh doma in v tujini prav temu delu sporeda, kar je seveda tudi povsem razumljivo. Tujcem pomenijo slovenske narodne pesmi svojevrstno eksotiko, domačim poslušalcem pa doživetje, ki si ga žele neprestano obnovljati. Nadvse kvalitetna izvedba prispeva tudi svoj delež — in uspeh mora biti tu.

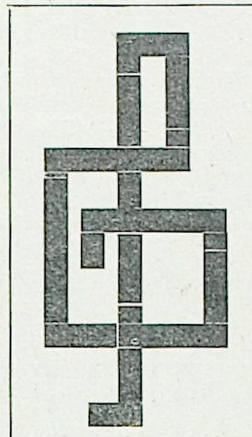
Izvedba v Kopru je pokazala, da je oktet v zadnjih dveh letih v vseh pogledih močno napredoval: zlitost ansambla je dosti bolj harmonična, intonacija še preciznejša, dinamika pa izbrusena do popolnosti. Topli in mehki zvok je prišel najbolj do izraza pri renesančnih madrigalih, ki že po svoji strukturi zahtevajo natančno uglasnost in muzikalno oblikovanje. Višek pevske kulture je Slovenski oktet pokazal pri Monteverdijevi »Lasciatemi morire«, delikatni in zahtevni skladbi, ki obenem vsebuje toliko glasbenega bogastva in čustvene globine, da ji je doraslo samo resnično elitno izvajalsko telo.

Kakor je prvi del sporeda zavzelen v umirjenem, poduhovljenem vzdušju, tako je drugi del razgibal poslušalstvo z vrsto slovenskih narodnih pesmi, veselih

in žalostnih. Tudi za to glasbo je potrebno najti pravilni in pristni izvajalski izraz, saj se le ob dobri izvedbi pokaže vsa lepota naše pesmi. Preprosti, toda sveži in iskreni domači ton, ki ga je ubral oktet, nam je znova približal ljudsko pesem ter jo prikazal v še lepši in plemenitejši podobi. Koncert je zaključila odlična Maroltova priredba »Ribniške«, ki bi jo skoraj lahko imenovali himno Slovenskega okteta, saj menda ni kraja na Slovenskem, kjer ta pesem ne bi bila deležna navdušenega odobravanja.

Naj ob koncu povem še enkrat: koncert Slovenskega okteta, ki je v Kopru doživel sicer nerazumljivo majhen obisk, pomeni med »Primorskimi prireditvami« tak umetniški dogodek, ki ga lahko primerjamo samo z »Večerom opernih arij«; tako je oktet spet dvignil raven kvalitete, ki je s prejšnjima prireditvama precej padla.

VLADIMIR LOVEC

Slovenski oktet je v petih letih svojega delovanja ponese našo domačo pesem v skoraj vse evropske države, v lanskem letu pa je gostoval tudi na Kitajskem in v Indiji. Za prihodnjo sezono ima sklenjeno že celo vrsto pogodb z različnimi koncertnimi agencijami doma in v inozemstvu

naravnih lepot, obenem pa nudijo samo in nedotaknjeno naravo. Knjigo poživljajo številne fotografije in ilustracije ter zemljevidi, ki ponazarjajo zanimivo besedilo. Opremil jo je Uroš Vagaja.

Nabratko

»ZEPNA LJUBEZEN«

Takšen bo naslov novega jugoslovansko-francoskega koprodukcjskega filma, ki ga bosta snemala »Jadransko-film« iz Zagreba in Contact-film iz Pariza. Igrali bodo naši in francoski igralci, režiral bo Francoz Pierre Cast, asistenti in tehniki bodo Jugoslovanci, montažo in sinhronizacijo pa bodo izvedli v Franciji. Film utegne biti končan še letos.

SNEMANJE V POSTOJSKI JAMI

»Zastava-film« iz Beograda že nekaj dni snema v Postojnski jami »Zgodbo iz jame« v režiji Vinka Razpora. Zgodba filma obravnava čas iz druge svetovne vojne, ko so Nemci spremenili del Postojnske jame v skladišče pogonskega goriva, ki jo je skupina rodoljubov zažgala. Predvidoma bodo posneli film v dveh mesecih in ga prikazovali že letos.

NOVITETE NA KNJIŽNI POLICI

GIOVANNI GERMANETTO: BRIVČEVI SPOMINI

Založba Lipa v Kopru je izdala knjigo svetovno znanega političnega publicista Giovanni Germanetta »Brivčevi spomini«. Delo je memoarskega značaja in je bilo do zdaj že prevedeno v več kot 20 jezikov. Avtor opisuje socialne boje v Italiji pred nastopom fašizma, ko je kot soudelezenec propagiral za italijansko socialistično stranko in kasneje za komunistično partijo Italije ter tako pripravil pot revoluciji, ki pa se je zaradi nastopajočega fašizma izjalovila. Germanetto je bil po poklicu brivec v majhnem piemontskem mestecu. V svoji knjigi je neizprosno obsodil italijansko buržoazijo in fašizem in z jedko ironijo opisal svoja romanja iz zapore v zapor. Med posebnost knjige lahko štejemo tudi dejstvo, da je izšla prvič v ruščini, in sicer v Moskvi leta 1930, kamor se je pisatelj zatekel po neuspelem revolucionarnem delovanju v Italiji.

Oprema knjige in lepe ilustracije so delo Apollonia Zvesta.

PAVEL KUNAVER: KRAŠKI SVET IN NJEGOVI POJAVI

V knjižnici Priroda in ljudje je izdala Mladinska knjiga v Ljubljani knjigo Pavla Kunavra o Krasu in njegovih pojavih. Kot posvetilo bi lahko veljal odstavek v uvodu: »Kras je dežela najboljšega ljudstva, najtrdnjših značajev. Naj bi ostal s svojimi čudi, s svojo trpkostjo in trdim življenjem tudi v bodočnosti šola za bodoče rodove Slovenije in Jugoslavije.«

Namen Kunavrove knjige je, vzbuditi zanimanje za prelepi in še vedno premalo znani svet pod zemljo in za čudovite oblike na kraškem površju. To naj bi bilo tudi torišče dela za mladino, ki se hoče udejstvovati pri raziskovanju še neodkritih delov naše zemlje. Na Krasu so kraji, ki očarajo tudi najbolj razvajene ljubitelje

JOŽE PAHOR:

OTROK ČRNEGA RODU

Druga knjiga, ki jo je v kratkem izdala založba Lipa, je Pahorjev roman »Otrok črnega rodu«, ki ga je avtor podnaslovlil »Črni Robinzon«. Povest opisuje usodo doraščajočega zamorskega dečka, ki ga je kolonializem pognal iz rodne dežele v nepoznani svet, kjer je občutil vso krutost kulture belega človeka. Tako prehodi črni Robinzon nenavadno pot kot natak, raznašalec časnikov, cirkuški igralec, plesalec v nočnem lokalu in poskusil se vrsto drugih poklicev, dokler ne konča za rešetkami v prisilni delavnici. Ko mu uspe zbežati iz rumene hiše, zaide v tolpo izgubljene mladine na marseilskih ulicah, kjer se začne zanj telesno in npravno propadanje. Vendar zmaga v njem prvobitna sila mnogih pokolenj, da začne borbo za življenje, reši se zločinske tolpe ter zbeži v Pariz. Smisel svojega življenja najde otrok črnega rodu v nesebičnem žrtvovanju za tiste, od katerih so ga nekoč nasilno odtrgali.

NAŠI ŠOLSKI PROBLEMI

Vprašanje prostorov v divaški občini

Čeprav so se te dni zaprla šolska vrata in so šolski otroci za nekaj tednov »rešeni« marsikateri skrbi, ni smemo pozabiti, da s tem vprašanje šolstva v divaški občini ni prišlo z dnevnega reda.

Prav je, da se zamislimo o posledicah reorganizacije šolskih okolišev, ki je v neposredni zvezi z izvajanjem nove šolske reforme in tudi o ustanavljanju osemletk. Svet za šolstvo, prosveto in kulturo pri občinskem ljudskem odboru v Divači je o teh vprašanih že večkrat razpravljal in ugotovil:

V Divači bi bilo nujno potrebno odpreti 5. razred gimnazije zato, da ne bi morali divaški otroci obiskovati nov šolski okoliš, ki bi vključeval področje Matavuna in njegove okolice. V ta okoliš naj bi spadale tudi Gorrenje, ki po upravno teritorialni razdelitvi koprškega okraja spadajo v sežansko občino, in morda tudi Lokev. Vprašanje je le v tem, kje bi v Divači našli primerne prostore za 5. razred gimnazije. Predlog je, da bi v ta namen adaptirali neko skladišče, primanjkuje pa denarja, ker so občinska proračunska sredstva za negospodarske investicije dokaj skromna.

Znano je, da se tudi v Pivki borijo z vprašanjem šolskih prostorov, kar ustvarja nevarnost, kje naj bi se v prihodnjih letih šolali otroci iz Vremske doline. Predlog, da bi ti otroci obiskovali šolo v Divači, pa je zvezan z nekaterimi težavami kot so n. pr. pomanjkljiva zveza z vlakom (v Divačo bi prišli ob 9. uri, vračali pa se okrog 16. ure) in pa vpra-

šanje tople hrane za šolsko mladino.

Težave so tudi s poukom na sedanji osemletki v Senožecah. Višji razredi so številčno prešibki. Vprašanje je, kam naj bi te učence prešolali: v Hruševje ali morda celo v Divačo. In zopet: primernih učilnic ni, težave bodo s prevozom itd.

Sola v Podgradu pri Vremah je imela letos 13 učencev. Pouk je v sobi nedograjene kmečke hiše. Nehote se vsiljuje misel, če morda stroški za vzdrževanje te šole niso nekoliko preveliki in ali je z vidika izvajanja nove šolske reforme zadoščeno vsem zahtevam sodobnega pouka. Bilo bi prav, če bi to šolo ukimli, otroke pa naj bi prešolali na Barko.

—er

Zbor malih harmonikarjev iz Ilirske Bistrice. Zbor ki ga vidite na sliki, vodi prof. Kirnova

Zaključen je V. Ljubljanski festival

Letos je bila Ljubljana, naše politično in kulturno središče, tri tedne v prazničnem festivalnem razpoloženju. Prizorišča letošnjega V. Ljubljanskega festivala so bila v velikem letnem gledališču v Križankah, v njegovem predverju, v Rotovškem baročnem dvorišču in v Viteški dvorani. Pred očmi navdušenih gledalcev in poslušalcev so se v teh festivalskih dneh vrstili nastopi slovenskih, srbskih, hrvatskih, koroskih in tržaških umetniških skupin: opere, baleti, folklorni plesi, orkestralni in komorni koncerti, pevski zbori itd. Pisano zaporedje prireditev je vedno znova privabljalo ne le številne ljubljance in okoličane, marveč tudi tuje turiste, ki so se mudili v Ljubljani, na festivalske večere pa so se pripeljale tudi številne skupine iz vseh krajev Slovenije. Pri uprizoritvah zagrebškega in ljubljanskega baleta, pri »Prodani nevesti« in pri nastopu beograjskega Kola je bil veliki avditorij, ki sprejme nad 1500 gledalcev, naravnost natrpan. Se večji naval občinstva pa so zabeležili ob ponovitvah teh prireditev. Zato vodstvo Ljubljanskega festivala računa, da bo v prihodnje treba razširiti zmogljivost gledališča, in sicer z balkoni in ložami.

Največja posebnost letošnjega Ljubljanskega festivala je bila uprizoritev »Hlapca Jerneja«, ki ga je po Cankarjevem tekstu

dramatiziral Ferdo Delak, uglasbil pa Matija Bravničar. To je bil presenetljiv in veličasten zaključek letošnjih festivalskih prireditev, saj je v tej množični operi nastopilo na odru hkrati 200 ljudi, operni orkester pa je bil pomnožen s člani orkestra in zboru Slovenske filharmonije. Kot solisti so nastopili člani ljubljanske Opere Lupša, Štrukelj, Korošec, Lipušček, Dermota in Merlak. »Hlapec Jernej« je eno izmed redkih opernih del z napredno in revolucionarno tematiko, zato je vredno vse pohvale, da ga je vodstvo Ljubljanskega festivala kljub velikim stroškom uvrstilo v letošnji repertoar.

V okviru Ljubljanskega festivala je bila v prostorih Narodne galerije razstava del baročnega mojstra Kremser-Schmidta. To so bile risbe, skice in olja, ki jih je izdelal na slovenskem območju in so v Gornjem gradu, Velesovem in nekdanji Gruberjevi palači, v Ljubljani.

Povečini gre za oltarne podobe in prizore iz starogrškega baselovja, pa tudi iz vsakodnevnega življenja mojstrovih sodobnikov. Dela je restavriral Zavod za spomeniško varstvo pod vodstvom profesorja Mirka Šubica. Mnogo razstavljenih slik sodijo med najboljše Kremser-Schmidtova dela in gotovo je upravičeno mnenje, da sodi ta avstrijski mojster med izredno dobre baročne slikarje.

Resnični praznik tudi v Ilirski Bistrici

Dan vstaje slovenskega ljudstva so v ponedeljek proslavili v Ilirski Bistrici na moč slovesno in praznično. Mesto in tudi vasi v vsej občini so bile okrašene z zastavami, povsod pa so bile prireditve, ki so prebivalstvu pripravile vtis resničnega praznika in mu obudile spomin na slavne dni našega velikega boja za svobodo in revolucijo.

V Ilirski Bistrici je bilo v ponedeljek dopoldne tekmovanje strelcev za »Medaljo vstaje«, popoldne pa športna tekmovanja med predstavniki domačega TVD Partizana, mladinskimi delovnimi brigadami, ki delajo na Brkinski cesti, ter med pripadniki garnizije JLA. Tekmovali so v plavanju, odbojki, košarki in nogometu.

Zvečer je bila slavnostna akademija, na kateri je o naši vstaji

govoril predsednik občinskega ljudskega odbora Ilirska Bistrica Anton Guštinčič. Sodelovali so z različnimi pevskimi in glesbenimi točkami še združeni pevski zbori DPD Svobode iz Ilirske Bistrice, PD Svobode iz Jelšan in sindikalni pevski zbor opekarne iz Male Bukovice, kulturni skupini DPD Svobode in Sloge ter drugi. V izvajanju pestrega programa so se prav potrudili in jim gre zato vse priznanje. Vsekakor ni pretirano, če rečemo, da so v ilirsko-

bistriški občini glede kulturno-prosvetnega dela med prvimi v našem okraju, kar ni pripisati toliko dolgoletnim tradicijam, kolikor vztrajnemu in požrtvovalnemu delu vseh prosvetarjev v občini.

Po akademiji je bila še nočna košarkarska tekma med reprezentancama TVD Partizan in garnizije za pokal Zveze borcev, ki so ga osvojili predstavniki Partizana.

rš

TANKISTI SO SLAVILI

V Ilirski Bistrici so 16. julija slovesno praznovali Dan tankistov JLA. Na predvečer je bila slavnostna akademija, s katere prinašamo sliko. O kratki zgodovini te veje naše mlade z vojske je govoril komandant podpolkovnik JLA Samo Horvat, ki je naslednji dan privedil tudi sprejem za predstavnike javnega življenja v Ilirski Bistrici.

Na sliki sede prvi od leve podpolkovnik JLA Samo Horvat s sprogo, na desni je komandant garnizije polkovnik Stevo Lakič vmes pa njegov pomočnik, podpolkovnik Adolf Jevšnik s soprogo. Fotografija je posneta med akademijo v čast Dneva tankistov v Domu JLA.

Razširjen plenum OK LMS

Pred dnevi je bila v Koprju razširjena plenarna seja OK LMS. Seji so prisostvovali zastopniki mladinskih organizacij iz raznih podjetij koprškega okraja. O zaključkih prvega kongresa delavskih svetov Jugoslavije in o nekaterih aktualnih problemih našega gospodarstva je govoril zbranim mladinskim aktivistom predsednik komisije za družbeno upravljanje pri OO SZDL Jože Žižek. Na seji so tudi analizirali ugotovitve ankete, ki jo je pred časom razpisal OK LMS med

mladimi inženirji in tehnikami, mladimi člani delavskih svetov in mladimi delavci.

Ob zaključku so na seji še sprejeli sklep, da bodo razpisali tekmovanje med vsemi mladinskimi organizacijami v podjetjih. To tekmovanje naj bi bilo v počastitev VI. kongresa LMS in VII. kongresa ZKJ, ki bosta letos.

OSREDNJE PRAZNOVANJE V POSTOJNSKI OBČINI

Na dan vstaje v Šmihelu pod Nanosom

Občinska organizacija ZB v Postojni je pripravila letošnjo proslavo Dneva vstaje v Šmihelu pod Nanosom. Ze v prvih jutranjih urah v ponedeljek so krenile na pot partizanske patrulje in

spotoma obiskale nekatere partizanske družine ter obdarile otroke padlih borcev. Pred spomenikom padlih borcev v Postojni je patrulja položila venec.

Da bi dali temu prazniku še

poseben poudarek, so pripravili na sektorju Lando—Šmihel veliko vojaško vajo, pri kateri so sodelovali člani ZB iz Postoje, pripadniki predvojaške vzgoje ter člani postojnskega gasilskega društva. Naloga partizanskih patrulj je bila, da napadejo in zavzamejo Šmihel, pripadniki predvojaške vzgoje pa naj bi vas branili. Med borbo je »zagorelo« več hiš, tako da so morali stopiti v akcijo tudi gasilci. Prav tako je bilo tudi v borbi več »ranjenih«, katerim so nudile prvo pomoč članice sanitetnega odseka gasilskega društva.

Po končani vaji, ki je po oceeni aktivnih oficirjev JLA dobro uspela, je bil zbor vseh nastopajočih v vasi in skupno partizansko kosilo. Za dober izid te vaje imajo prav gotovo veliko zasluge tudi aktivni oficirji postojnske garnizije. Za vajo so se zelo zanimali tudi domačini, saj so bili hribčki okoli vasi polni opazovalcev.

Popoldne je bilo v Šmihelu veliko politično zborovanje, ki se ga je udeležilo okrog 1500 ljudi. O pomenu NOB in do sedaj doseženih uspehih je govoril ljudski poslanec Branko Babič, po končanem govoru pa je predsednik delavskega sveta Poljskega gospodarstva Tone Goljsak v imenu svojega podjetja in podjetja LIP podelil nov prapor občinski organizaciji ZB. Prapor je prevzel spomeničar Janez Krajnc, predsednik občinskega odbora ZB iz Postoje.

Proslave v Šmihelu so se udeležili kot gostje tudi delegati bivših koroških borcev pod vodstvom Karla Prušnika-Gašperja.

Stina

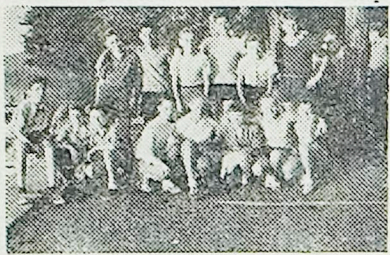
JUBILEJ V ILIRSKI BISTRICI

Znano ilirskobistriško trgovsko podjetje »Ilirija« je minulo nedeljo praznovalo desetletnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti je delavski svet podjetja skupaj z vsem kolektivom imel slavnostno sejo, na kateri so ponovili kratko zgodovino od ustanovitve pa do danes. »Ilirija« je znana tudi izven občine po svojem solidnem poslovanju in uživa zato velik poslovni ugled.

Slavja v kolektivu so se razen članov kolektiva udeležili tudi predstavniki javnega življenja ilirskobistriške občine. Vredno je zabeležiti izjavo nekega oblastnega funkcionarja, ki je dejal, da je »Ilirija« podjetje, s katerim v vseh desetih letih obstoja oblasti niso imeli v njim nikakih nevesčnosti. Tudi priznanje!

Seveda se čestitkam podjetju »Ilirija« pridružuje vse prebivalstvo Ilirske Bistrice z željo za njegov nadaljnji uspešen razvoj in delo v korist vse naše skupnosti.

rb

Prva skupina naših mladincev na letovanju ob Vrbskem jezeru na Koroškem.

Solidno boste postreženi v poslovalnici trgovskega podjetja Jestvina Koper.

POŽAR V BUKOVJU PRI POSTOJNI

V ponedeljek ob 2. uri zjutraj je izbruhnil požar pri posestniku Francu Severju iz Bukovja št. 45 (v Jami). Na kraj nesreče so takoj prihiteli gasilci iz Postojne in jim je uspelo zajeziti požar, da se ni razširil na bližnja poslopja. Kljub temu cenijo škodo na milijon 500 tisoč dinarjev. Vzroka požara še niso ugotovili. Ština

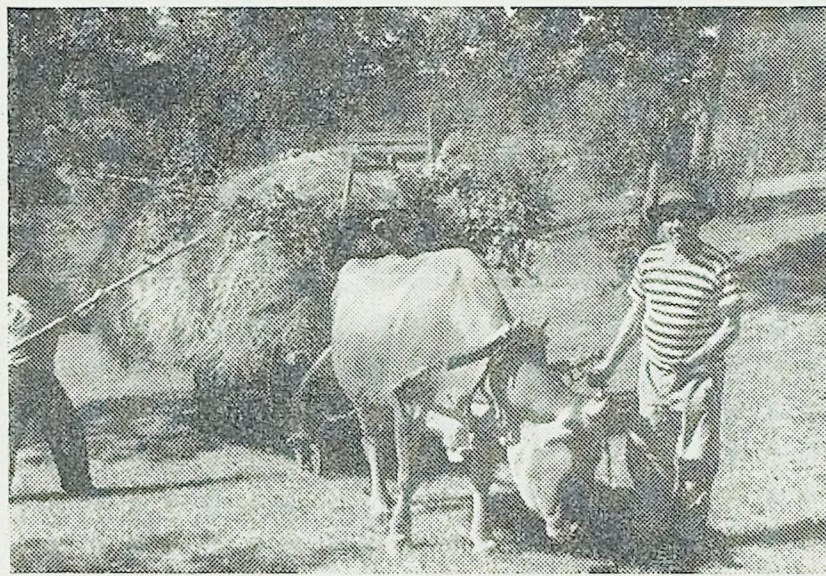
Pismo uredništvu

Tovariš urednik!

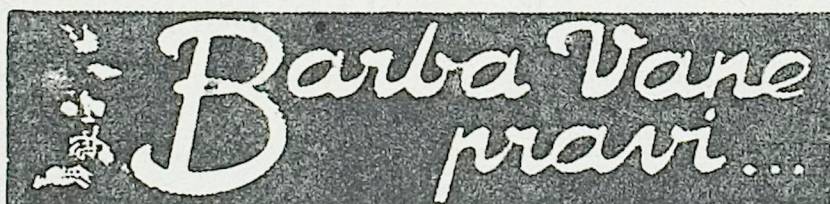
V nedeljo je bilo okrog koprskih prodajalnic kruha precej negotovanja in kritik. Nekdo se je — kdo ve čemu in komu na čast — spomnil in spremenil nedeljski delovni čas. Namesto od 7 do 10, so zdaj koprške prodajalne kruha odprte od 6 do 9. Razumljivo je, da so ljudje sprejeli ta sklep z nezadovoljstvom, saj je nedelja edini dan v tednu, ko si lahko privoščijo malo »lenarjenja« v postelji. Se bolj nezadovoljni pa so prodajalci kruha, ki morajo vsako jutro vstati zelo zgodaj in si prav tako žele v nedeljo malo dlje poležati. Po izjavah samih prodajalcev pa v nedeljo med 6 in 7 skoraj ni kupcev in morajo torej biti samo zato v prodajalnah, da izpolnjujejo novo »pogruhtacijo«. Ali ne bi bilo morda pametneje, da bi ostalo pri starem, če pa so spremembe potrebne, naj bodo raje v tem smislu, da bi poslovala ob nedeljah dežurna prodajalna kruha od 5 do 12, vse druge pa bi ohranili isti delovni čas kot doslej. De-

žurstvo bi bilo potrebno, ker posamezniki odhajajo zelo zgodaj na nedeljske izlete, na račun pa bi prišli tudi zamudniki. V zvezi s tem naj omenim še to, da je treba poskrbeti za točnejše informacije, kje so dežurne pekarnice. Obvestila, ki smo jih brali v nedeljo, so govorila o nekaterih prodajalnah št. 1, 2 itd., tuji turisti in tudi marsikateri domačin pa so begali po Koprju in iskali številke, namesto da bi napisali, v kateri ulici je prodajalna. Upajmo, da bodo to krušno zmešnjava kmalu spravili z dnevnega reda in da bo juho še vročo popil tisti, ki jo je skuhal.

N. C.

Letos je zaradi suše in drugih vremenskih nezgod na Krasu kaj malo sena. Zato ga kmetovalci toliko skrbneje spravljajo. Na sliki: seno peljejo domov na Brje na Krasu.

NAMESTO PISMA UREDNIŠTVU

Tovariš R. R. iz Izole je poslal uredništvu pismo za javnost, v katerem se pritožuje, da določena akordna dela na dom dobijo le nekateri privilegirani člani delovnega kolektiva v tovarni igrači in galanterije »Mehanotehnika« v Izoli. Konkretno navaja primer polnjenja pločevinastih zamaškov za steklenice z mineralno vodo s plutovinastimi vložki, kar tovarna daje v delo posameznim interesom na dom.

Pozanimali smo se v tovarni »Mehanotehnika« v Izoli, kako je s to zadevo. Ugotovili smo, da je tovarniška uprava objavila na tovarniški razglasni deski, da daje tovarna v delo na dom posameznim interesom pod določenimi pogoji polnjenje pločevinastih zamaškov za steklenice s plutovinastimi vložki. Ne more torej biti neke diskriminacije napram temu ali onemu članu kolektiva niti s strani posameznega člana tega kolektiva niti s strani tovarniškega vodstva. Treba je le, da posamezni interesi za to delo pridejo v upravo in se za delo dogovorijo.

V kolikor tovariš R. s tem našim pojasnilom ni zadovoljen in misli, da smo bili napačno informirani, ga prosimo, da nam to sporoči.

Uredništvo

Težko smo pričakovali dež, zdaj pa menda ne bo znal nehati. Toda nisem imel namena pisati o vremenu, pač pa začeti z nečim, ki je s tem v zvezi.

Zdaj, ko je poletje, imamo v Koprju tudi letni ali poletni kino. Letos so ga uredili, prepletkali klopi in posuli po tleh droben bel pesek. Je kar lepo videti. Po tem bi človek sodil, da so tam okrog skrbni ljudje. Zato mi nikakor ne gre v glavo, zakaj se nihče med njimi ne spomni, da bi po dežju obrisal klopi, tako da bi obiskovalci sedeli na suhem. Če že tega ni mogoče urediti, naj bi poskrbeli vsaj za nekaj krp, ki bi jih blagajna lahko posojala proti ustrezni najemnini.

V tako imenovane boljše lokale zaidem bolj poredkoma. Imam pač nekakšen respekt. Vendar je zadnjič le tako naneslo, da sem stopil v naš »Galeb«. Najprej sem ugotovil, da imajo glede jedilnice precejšnjo fantazijo. Videl sem namreč na jedilniku med drugim tudi nekakšen mesni narastek in rad bi se bil spoznal s to jedjo. Pa so bili prav navadni makaroni, le cena je bila odrasla oziroma narasla. Še lepša pa se mi je primerila s kruhom. Veste, star

sem že in moje željusti le še s težavo drobijo star kruh, zato sem prav lepo poprosil natakario Pavlico, naj mi prinese svežega. »Dokler tega ne pojeste, ne dobite drugega!« se je odrezala. Po tem sem ugotovil, da si natakarnji v boljših lokalih privoščijo mnogo več, kot v najzaketnejših gostilnah.

Ko sem o svojih doživetjih v »Galebu« govoril z nekim svojim prijateljem, mi je rekel, da sem lahko zadovoljen. Povedal mi je, da je bil nekega dne v imenovanem lokalni in da je čakal natančno pol ure, da bi se kdo od kod prikazal in ga povprašal, kaj želi. Pa ni bilo nikogar. Ker pa je hotel vseeno sporočiti osebju in upravi, da je bil nekdo kot gost tega dne v hotelu, jim je pustil listek, na katerem je napisal, da razume, da so ga spričo tolikšne gneče prezrli. Razen njega in njegovega prijatelja namreč ni bilo v lokalni nikogar. Imam jih še nekaj na zalogo glede »Galeba«, toda zdi se mi, da bo za zdaj dovolj. Bom ob priložnosti pogledal, če je kaj pomagalo, kar sem napisal.

Iz Ilirske Bistrice pa so mi poslali kar napisano. Je sicer neko-

liko stara zadeva, ker se je pisno neke za tri ali štiri dni zataknilo. Za pasjo revijo gre. Veste, kje so jo priredili? Zaman ugibate. Pomislite: na vrtu hotela »Zmaga«. Najuglednejšega hotela v Bistrici. Kaže pa, da psi niso imeli tega mnenja o renomanem lokalni, zato so se počutili kot doma in temu primerno tudi ponesražili stolice in mize. Rad bi osebno spoznal organizatorja, ki mu je šinila v glavo ta sijajna zamisel, obenem pa se mi ne zdi, da bi bilo napak prebuditi tiste iz sanitarne, ki so to dopustili. Upravi hotela pa pričoročam, da prihodnjič pasje goste povabi naravnost v svojo restavracijo.

No, za zaključek pa bom poravnal še spor s premskim matičarjem. Pred tremi tedni sem ga namreč pomotoma priključil vašemu gostilničarju zaradi balinanja in razsajanja med časom, ko so mladinske delovne brigade sprejemale predstavnike delovnih kolektivov iz Ilirske Bistrice. Tovariš matičar je namreč prišel vmes čisto po nedolžnem, ker se je namreč nad početjem tistih dveh, ki sta to delala, celo zgrajal in skušal urediti, da bi prenehala z razsajanjem. Se ne bom nič izgovarjal na tiskarskega škrate, čeprav bi ta vse skupaj tudi prenesel. Kriv sem sam, ker sem napačno razumel. Upam, da se tovariš le ni preveč in ne bo več jezil name.

Pa na svidenje!

vaš Vane

Košarka

Koprski mladinci premagali »Olimpio«

Mladi koprski košarkarji so v sredo zvečer dosegli na domačem igrišču nepričakovani uspeh. Premagali so mladinsko moštvo Olimpie iz Ljubljane s 40:38 (23:18). Gostje so drugo najboljšo mladinsko moštvo v Sloveniji.

Glede same tekme naj povemo, da so bili Koprčani mnogo bolj hitri v polju kot gostje, zato pa so se pokazali kot slabi strelci. Medtem ko so Ljubljanci realizirali vse osebne napake, so Koprčani pri prostih metih povsem odpovedali.

Odbojka

Odbojkarji koprškega Partizana so imeli te dni v gosteh mornariško moštvo z ladje VIS. Proti pričakovanju so mornarji nudili Koprčanom močan odpor in izgubili s tesnim rezultatom 2:3. Koprčani so se nekoliko bolj zagrizli v igro šele pri stanju 2:0. za mornarje.

MACESNI

(Nadaljevanje s 4. strani)

za vse člene te pogodbe kot tudi za vsak člen posebej. Ni nobene sprejema pogodbe, če bi kdo hotel pri tem ali onem članu staviti svoje pomisleke, zato da bi se potem lahko izgovarjal. Moram še enkrat poudariti, da bo vsak poslanec, ki bo oddal svoj glas za to pogodbo, hkrati glasoval za vsak posamezni člen ali odstavek te pogodbe, tako da se ne bo mogel nihče izgovarjati — ali pa naj glasuje proti pogodbi!

Avstrijski zunanji minister dr. Gruber pa je ob pogajanjih za Državno pogodbo, ko je v imenu države zagotavljal, da bo Avstrija vsestransko zaščitila kulturne in gospodarske življenjske pravice koroških Slovencev, dne 19. junija 1952 izjavil: »Bil bi izreden in pomemben napredek v mednarodnem življenju, če bi v manjšinah ne gledali več elementa, ki razdvaja, marveč element, ki združuje!«

Koroški deželni zbor pa je 28. januarja 1947 dal slovesno izjavo, v kateri je med drugim izrecno poudaril, »da v polnem obsegu priznava kulturne in gospodarske pravice koroških Slovencev.«

Eno pa so tudi besede, ki se izgubijo v vetru, če jih ne spremlja pošteno hotenje. Avstrijecem se je s sklenitvijo Državne pogodbe močno mudilo, saj so bili siti dolgoletnega vojnega stanja in okupacije — kar je razumela tudi naša domovina, ki z živim zanimanjem spremlja življenje naših narodnostnih skupin za mejo. Zato tudi danes s simpatijami gledamo na prizadevanja koroških Slovencev, ko skušajo doseči svoje pravice, ko skušajo uresničiti vse tisto, kar jim je z Avstrijsko državno pogodbo pravzaprav zagotovljeno.

ZBOROVANJA KOROŠKIH MACESNOV

V vrsti naporov za doseg svojih pravic so se v nedeljo, 23. junija letos, kot smo že poročali, zbrali v Delavski zbornici v Celovcu predstavniki koroških Slovencev in zahtevali izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe v celoti. Vzdigili so svoj glas Slovenci od Šmohorja pa do Zelezne kaple in zahtevali, da je že čas, ko je treba urediti tudi slovensko narodnostno vprašanje v Avstriji. Če niso tega že poprej tako odločno zahtevali, je vzrok samo ta, ker niso hoteli povzročati težav avstrijski vladi pri sklepanju mirovne pogodbe.

»Zelo je človek vesel, ko vidi pred seboj sredi Celovca cel gozd močnih macesnov iz naših slovenskih gora, toliko trdnih slovenskih korenin. Bili smo že zapisani smrti, Hitler nas je hotel iztrebiti — pa smo pregloboko zakoreninjeni v naši zemlji, da bi se to komu lahko posrečilo!« je na zborovanju dejal slavni borec za pravice Slovencev Karl Prušnik-Gašpar.

Rastko Bradaškja

Kino

KOPER: 26., 27. in 28. julija mehiški film MLADI JUAREZ, 29. in 30. julija ameriški film DEKLE Z DEZELE, 31. julija in 1. avgusta MARIJANA MOJE MLADOSTI.

IZOLA: 26. julija bolgarski film NEMIRNA POT, 27. in 28. julija jugoslovanski film ZENICA, 29. in 30. julija mehiški film MLADI JUAREZ, 31. julija in 1. avgusta ameriški film DEKLE Z DEZELE.

SEČOVLJE: 27. julija ameriški barvni film CENA SLAVE, 28. julija ameriški film BEG IZ GUYANNE, 1. avgusta mehiški film MLADI JUAREZ.

SKOFIJE: 27. julija jugoslovanski film TRENUTKI ODLOČITVE, 28. julija ameriški barvni film DO ZADNJEGA, 31. julija bolgarski film NEMIRNA POT.

ŠMARJE: 27. julija ameriški film BEG IZ GUYANNE, 28. julija ameriški barvni film CENA SLAVE, 31. julija jugoslovanski film ZENICA.

DEKANI: 27. julija ameriški barvni film DO ZADNJEGA, 28. julija jugoslovanski film TRENUTKI ODLOČITVE.

POSTOJNA: 26., 27. in 28. julija zahodnonemški film PIROSKA, 30. in 31. julija francoski film LIZBONSKE NOCI.

PIVKA: 27. in 28. julija USODA NEKE LJUBEZNI, 31. julija in 1. avgusta ON IN SEDEM RAZBOJNIKOV.

SEŽANA: 27. in 28. julija ameriški film STEZA SLONOV, 30. in 31. julija jugoslovanski film OSUMLJENI.

HIŠA in zemljišče naprodaj v »Podbrežah pri Sežani in tri parcele gozda v bližini Vipave in Senožeč. — Proda se tudi posamezno. Za pojasnila se zglasite v Senadolah št. 1, pošta Senožeče, pri Mary Skomrov.

IŠČEM SLUŽBO kot nabavljavec, ekonom, blagajnik, skladiščnik ali kaj sličnega. Ponudbe pošljite: Avguštin Slavko, Maribor, cesta Zmage 11.

DVOKOLESA od 7000 lir naprej in **MOTORNA DVOKOLESA** od 44.000 lir naprej dobite pri tvrdki MARCON, Trst, Ulica Pietà 3. Darilne pakete pošljamo tudi v inozemstvo in so brez carine.

Za nakup novih in rabljenih LAMBRETT se obrnite na tvrdko Aldo Merolli, v Gorici, ul. Garibaldi št. 5, telefon 2723. Tvrdka uredi vse potrebno za izvoz. Pišite nam in dali Vam bomo vsa potrebna navodila!

PRODA SE lepo starinsko pohištvo in razno. Piran, trg Zecchin št. 5.

OBVESTILO

Namesto venca na grob umrlega aktivnega člana društva tov. Franca Dobaja poklanja DPD »Svoboda« Divača din 3.000.— Občinskemu odboru Zveze borcev Divača za vojne sirote.

Podjetje za razdeljevanje filmov in uprava kinematografov **GLOBUS Koper** pozdravlja vse obiskovalce kinopredstav ter jim želi mnogo uspehov.

Trgovsko podjetje »Soča« Koper nudi veliko izbiro tekstilnega blaga, konfekcije in galanterije po konkurenčnih cenah. Vabi vse potrošnike, da si ogledajo poslovalnice v Kopru, Izoli, Pivki, Ilirski Bistrici in Postojni.

Veleblagovnica »Trgovski dom« Koper nudi veliko izbiro industrijskega blaga. Cenjenim odjemalcem se priporoča kolektiv!

Lahko prebavljiva, vitaminozna in izdatna hrana za športnika in turista, pikantna za sladokusca ter sladka in zdrava za otroke je v Arrigonijevih konzervah!

Pazite pri nakupu in zahtevajte sadne in ribje konzerve tovarne **ARRIGONI Izola**

Tekstilna tovarna

»Sukno«

Zapuže izdeluje tkanine iz česane in mikane volnene preje, lodne za hubertus plašče ter volnene odeje.

SPREJMEMO

VERZIRANO ADMINISTRATIVNO MOČ

z znanjem strojepisja in

KVALIFICIRANEGA ŠOFERJA

za osebni avtomobil

Interesenti naj se zglase pisмено ali ustno na upravi podjetja »SOČA KOPER« — Koper

LESONIT

tovarna lesonitnih plošč in furnirja Ilirska Bistrica proizvaja svetovno znane proizvode. Interesenti, oglejte si izdelke, ki so najcenejši!

ELAN

tovarna športnega orodja, Begunje na Gorenjskem, Vam nudi vse potrebne športne rekvizite, predvsem za zimske, letne in vodne športe.

Ko pridete v trgovino, zahtevajte naše kvalitetne izdelke, ki ustrezajo izbranemu okusu.

Industrija pletenin, rokavic in konfekcije, **Kranj**.

Gradnjo obmorske obale in melioracijo zemljišč vrši priznano podjetje »Vodna skupnost« Koper.

PRERAD Portorož Vam nudi vse prehranske artikle — postrežba hitra — cene nizke!

SODA Koper, obrtno podjetje s kemičnimi proizvodi Vam nudi najboljše proizvode po konkurenčnih cenah. Zahtevajte vedno naše izdelke!

»IRIS«

IZOLA

proizvaja kvalitetne zelenjadne in ribje konzerve. Potrošniki, zahtevajte pri nakupu proizvode tovarne **Iris Izola**.

Topol

tovarna furnirja in lesnih izdelkov v Ilirski Bistrici ima na zalogi vse vrste furnirja, plemenitega in slepega, vse vrste rezanega lesa, embalažo za sadje in zelenjavo. Blago nudi po nizkih cenah.

Upravni odbor PROJEKT Koper

razpisuje mesto računovodje podjetja.

Potrebna je primerna šolska izobrazba, zaželena pa tozadevna praksa v gradbeni stroki. Plača po sporazumu. Ponudbe poslati do 6. 8. 57. na naslov Projekt Koper, Verdijeva 17.

Avtopodjetje »PRIMORJE« Piran, sprejme takoj v službo:

- 2 visokokvalificirana avtokleparja
- 1 visokokvalificiranega avtomehnika
- 3 šoferje za »D« kategorijo.

Ponudbo z opisom dosedanjega dela dostavite na upravo podjetja, Portorož 87.

Proizvodno trgovsko podjetje

»ŽITO« - Koper

nudi svoje kvalitetne

proizvode po najugodnejših dnevnih cenah. Trgovsko mrežo obvešča, da ima na zalogi vse vrste testenin.

Z ugodnimi cenami in solidno postrežbo se priporoča kolektiv!

TOVARNA MOTORNIH KOLES TOMOS KOPER

Novi program proizvodnje:

- kolibri VS 50 L
- kolibri VS 50 K
- kolibri VS 50 S
- težji motorji SCOOTER GALEB RL 125 cm³
- težji motorji SG 250 cm³
- težji motorji SG 175 cm³
- težji motorji SGS 250 cm³
- težji motorji SGS 250 cm³ s prikolic

Z nakupom Tomosovega motornega kolesa se boste prepričali o izredno dobri kvaliteti, nizki potrošnji goriva, čudoviti izgradnji, temperamentu, o njegovi stabilnosti in vrsti drugih lastnosti in pomembnosti.

Pred nakupom se informirajte o vsem z našimi zastopniki, ki jih imamo v vseh večjih mestih Jugoslavije.

Zadružna poslovna zveza Koper

z obrati:

- Fructus Koper
- Mleko Dekani
- Vino Koper
- Zadružni servis Koper

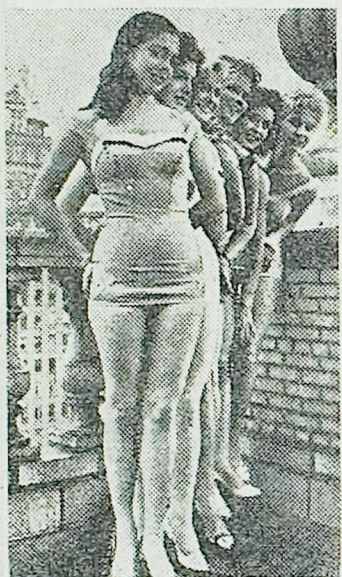
ter Kmetijske zadruge: Koper, Izola, Strunjan, Sv. Lucija, Sečovlje, Šmarje, Marezige, Sv. Anton, Pobeči-Čezarji, Bertoki, Ankarani-Škofije, Dekani, Črni kal, Gračišče in Brezovice.

NUDIMO VSE VRSTE POLJSKIH PRIDELKOV PO NAJNIŽJIH DNEVNIH CENAH

Fotografski aparat v prstanu. Izdelal ga je nemški tehnik Dietrich Cura. Aparat je visok 16, širok pa 14 milimetrov. Seveda so tudi slike temu ustrezne in gresta kar dve v kvadratni centimeter. Vendar ima aparat izredno ostrino, ki dopušča 18-kratno povečavo, tako da lahko dobijo z njim fotografije normalne velikosti.

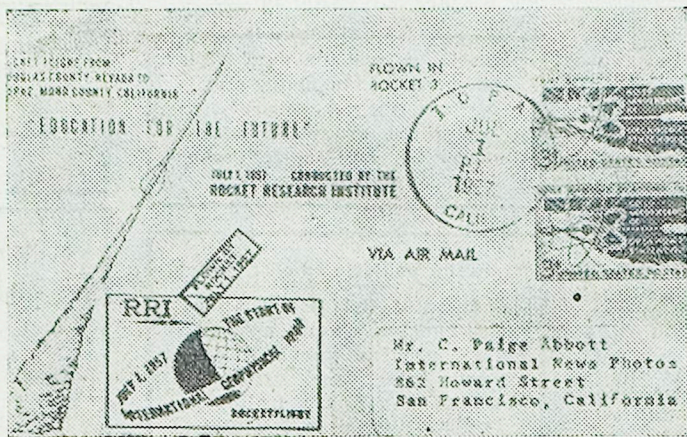
Te dni se v Long Beachu v Kaliforniji zbirajo lepote vsega sveta. Tam bodo ugotovili, katera je najlepša na našem planetu. Na sliki vidimo pravkar prispelo kandidatke za ta naslov iz Izraela, Belgije, Islandije, Francije in Švedske.

LUNA TELEVIZIJSKA ANTENA

Sovjetski znanstveniki se že precej časa ukvarjajo s tem, da bi vpregli mesec v televizijski oddajni sistem. Pred nedavnim je učenjak Klebčevič izjavil, da bo moskovska televizijska postaja že v kratkem začela prenašati svoje programe preko lune. Na ta način bo moglo gledati moskovske televizijske programe več kot polovica zemljanov.

NIC VEČ OČAL

Skupini sovjetskih znanstvenikov je uspelo najti način za zdravljenje kratkovidnosti in dalekovidnosti. Zdravijo z učinkovanim galvanskim tokom na zgornje veke. Od 844 kratkovidnih in dalekovidnih pacientov, kolikor so jih zdravili na ta način, jih je ozdravilo 666.

Prva »raketna« dopisnica. Ob začetku Geofizičnega leta, 1. julija, so v ZDA uvedli raketno pošto med Nevado in Kalifornijo. Izstrelili so pet raket s pet tisoč dopisnicami. Rakete so vodili z radarjem, tako da so kljub veliki razdalji, ki so jo preletele, padle le nekaj metrov od cilja. Na sliki vidimo posebno dopisnico, ki so jo izdali v počastitev tega dne.

Dragocena najdba v Novem Pazarju

Pod temelji Petrove cerkve v Novem Pazarju so arheologi našli nad tisoč raznih predmetov iz dobe Ilirov. Ti predmeti so stari okrog 2.500 let. Med njimi so tudi razne dragocenosti in umetniški izdelki iz zlata in jantarja. Samo zlato je vredno nad milijon dinarjev, seveda pa je arheološka vrednost še mnogo večja, saj bodo ti predmeti pomagali razjasniti marsikaj v zve-

zi z življenjem tega zdavnaj izumrlega ljudstva. Vse najdene predmete bodo shranili v beograjskem muzeju.

ATOMSKA RAZSVETLJAVA

Na skoraj vseh civilnih letališčih v ZDA so začeli nameščati tako imenovane atomske svetilke. Svetle bodo lahko polnih 10 let, ne da bi pri tem potrebovale kakršenkoli zunanji izvor energije.

Elektrokardiogram po telefonu. Nemški zdravnik dr. Nikolai je izumil napravo s katero lahko ugotovi delovanje srca svojega pacienta kar po telefonu. Praktičen izum, ki bo naletel na dober odziv zlasti med tistimi poslovnimi ljudmi, ki imajo le kratko odmerjen čas in jim je vsaka minuta dragocena. Pa tudi zdravnik si je s tem olajšal delo.

PLAMEN REŽE KAMEN

Pred kratkim so izdelali stroj za rezanje granitnih blokov. Podoben je varilnemu aparatu, njegov plamen ima 2.100 stopinj C. S to pripravo je moč žagati granitne bloke trikrat hitreje kakor z mehaničnimi stroji.

Kje pade največ dežja?

V Jugoslaviji je po izredno bogatih padavinah znana vasica Crkvice nad Boko Kotorsko. Tam pade na leto povprečno 5090 mm dežja in potemtakem največ v naši državi.

Na vsem svetu pa z dežjem prednjači severni Paragvaj v bližini brazilske meje. Tam se

Rio Parana razcepi v dvajset rokavov in v njihovem področju dežuje vsak dan. Močvirno ozemlje je za naselitev povsem neprimerno.

AVTO ZA 200.000 DIN

Japonska avtomobilska industrija se pripravlja, da bo osvojila svetovno tržišče s svojimi novimi avtomobilskimi modeli. V načrtu imajo serijsko proizvodnjo velikega števila majhnih, tako imenovanih ljudskih avtomobilov, ki naj bi po svoji ceni konkurirali vsem dosedanjim podobnim vozilom. Ti avtomobili bodo, kot govorijo v japonskih industrijskih in trgovskih krogih, veljali okrog 200.000 din.

PODVODNI LETEČI KROŽNIK

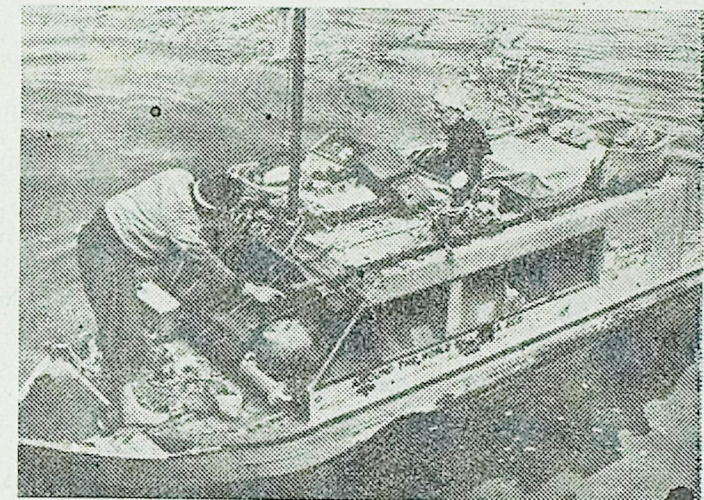
Znani raziskovalec morskega dna kapetan Cousteau pravkar dokončuje svoj novi izum — podmornico, ki ima obliko letečega krožnika. Ta naprava se bo lahko spuščala do globine 600 metrov pod morsko gladino. Imela bo električni motor z močjo 8 konjskih sil, ki bo vsrkaval in izbrizgaval vodo. Na ta način se bo krožnik obračal okoli svoje osi in se gibal s hitrostjo treh vozlov na uro. V podmornici bo prostora za dva človeka.

NAJSTAREJŠI ČASOPIS

Italijanski arheolog Giorgio Valentini je pred kratkim našel dva izvoda najstarejšega doslej znanega časopisa na svetu. Gre za rimski dnevnik Acta diurna, ki ga je osnoval Julij Cezar. Časopis je izhajal vsak dan na velikih lesenih tablicah, prekritih z voskom, na katerem je bil napisan tekst. V njem so bila uradna obvestila, trgovske in poslovne objave, oglasi in celo moda.

— Tudi ti si takoj opazil, da ima prav takšen klobuk, kot je moj, kajne?

Z jecpom — dvoživko sta Američan Boyde de Monte in Avstralec Ben Carlin preplula Tihi ocean. Odplula sta z ameriške obale in srečno pristala na Aleutskih otokih. 2.300 km dolgo pot sta preplula brez kakršnekoli nezgode.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

61

POSLOVENIL RADO BORDON

Starejše dekle je stresla z glavo in še kar naprej jokala, toda mlajša je vzela sir in ga začela jesti. Če nekaj časa je mlajše dekle ponudila sestri drugi kos sira. Zdaj sta obe jedli. Starejše dekle je še vedno nekoliko ihtela.

»Kmalu bo kar v redu z njo,« je rekel Aymo. Prišlo mu je nekaj na misel. »Devica?« je vprašal dekle, ki je bila bliže. Odločno je prikimala. »Prav tako devica?« je rekel in pokazal na sestro. Obe dekleti sta prikimali, starejša pa je nekaj rekla v narečju.

»Je že v redu,« je rekel Bartolomeo. »Je že v redu.« Obe dekleti sta bili zdaj videti pomirjeni. Pustil sem ju sedeti skupaj z Aymom, ki je sedel v kotu, in sem se vrnil v Pianijev voz.

Kolona vozil se ni premikala, toda čete so nenehno korakale poleg nas. Še vedno je močno deževalo in prišlo mi je na misel, da se kolona morda zaustavlja zategadelj, ker so motorji nekaterih avtomobilov premočeni. Še verjetneje pa nemara, da zaradi kónj in ljudi, ki so zaspali. Morda pa se je promet ustavil tudi v mestih, kjer so vsi budni.

Bila je mešanica vprežnih in motornih vozil. Niso si pomagala med sabo. Kmečki vozovi prav tako niso kdo ve kaj pomagali.

Z Bartolomeo sta bili dve lepi dekleti. Umik ni bil primerna prilika za dve devici. Prav zares devici. Po vsej verjetnosti zelo pobožni. Če ne bi bila vojna, bi bili mi

vsi najbrž v postelji. V postelji spim z zravnano glavo. Postelja in deska. Tog kot deska v postelji.

Catherine je zdaj že med dvema rjuhama, z eno nad sabo in z drugo pod seboj... Na kateri strani spi? Morda pa ne spi. Morda samo leži in misli name. Pihaj, pihaj, zahodni veter. Prav, saj piha, toda to ni droben dež, marveč krepak dež, ki se usipa na nas. Že vso noč dežuje. Človek se zaveda, da pada takšen dež. Samo pogled ga! Kristus, če bi bila moja ljubezen v mojem naročju, jaz pa v svoji postelji! Moja ljubljena Catherine. Če bi dež mogel prinesiti mojo drago, drago Catherine. Če bi mi jo mogel veter pripihljati...

No, bila sva tu. Bila sva skupaj v dežju in vetru in drobni dež ni mogel utišati najinega glasu.

»Lahko noč, Catherine,« sem rekel na glas. »Upam, da dobro spiš. Če ti ni prav udobno, draga, se obrni na drugo stran,« sem dejal. »Prinesel ti bom malo mrzle vode. Kmalu se bo zdanilo in potem bo lepše. Žal mi je, da se počutiš tako neudobno. Poskušaj zaspati, moja draga.«

— Saj sem ves čas spala, mi je odvrnila. — Govoril si v snu. Kako se počutiš?

— Kaj si zares tu?

— Seveda sem tu. Prav nič ne mislim oditi. Zastran tega se prav nič ne spremeni med nama.

— Tako ljubka in mila si. Saj ne boš ponoči odšla, kajne?

— Seveda, da ne bom odšla. Vselej sem tu. Pridem vsakokrat, ko me želiš.

» — « je spregovoril Piani. »Spet so se premaknili.«

»Zadremal sem,« sem dejal. Pogledal sem na uro. Bilo je ob treh zjutraj. Segel sem za sedež po steklenici barbere.

»Govorili ste na glas,« je rekel Piani.

»Sanjal sem po angleško,« sem odvrnil.

Dež je ponehaval in počasi smo se premikali dalje. Pred zoro smo vnovič obtičali, ko pa se je zdanilo, smo se znašli na majhni vzpetini. Videl sem, da se cesta, po kateri smo se umikali, vije daleč pred nami. Vse je bilo nepremično, razen pešadije, ki je hodila mimo nas.

Spet smo se začeli premikati, toda podnevi je bilo videti, koliko se premaknemo, in spoznal sem, da bi morali zaviti z glavne ceste in jo mahitati kar čez polje, če hočemo sploh dospeti v Videm.

Ponoči se je mnogo kmetov s podeželskih cest pridružilo koloni in v njej so bili vozovi, natovorjeni z gospodinjskimi predmeti. Med žimnicami so štrlela ven oglekala, k vozovom pa so bile privezane kokoši in racar. Na vozu pred nami je bil na dežju šivalni stroj. Ljudje so rešili, kar je bilo kaj vrednega. Na nekaterih vozovih so se stiskale ženske, vse premočene od dežja, druge pa so stopale poleg vozov in se držale kolikor mogoče blizu. V koloni so bili tudi psi, motajoči se pod vozovi, ki so se pomikali dalje.

Cesta je bila blatna, jarki ob njenem robu so bili polni vode, polja za drevesi, ki so rasla ob cesti, pa se bila videti preveč premočena, da bi se bilo mogoče spuščati čeznje. Stopil sem iz avtomobila in se napotil po cesti, da bi našel mesto, od koder bi lahko videl, ali je kje kaka stranska cesta, po kateri bi lahko zavili čez polje. Vedel sem, da je tu mnogo stranskih cest, toda nisem se hotel usmeriti po taki, ki nas ne bi pripeljala nikamor. Nisem se jih spominjal, kajti vselej smo drveli z avtomobilom po glavni cesti in vse so si bile podobne. Zdaj sem vedel, da moramo najti takšno pot, če se hočemo rešiti.

Nihče ni vedel, kje so Avstrijci in kako reči potekajo, toda bil sem prepričan, da bo vsega konec, če neha deževati ter se pojavijo letala in se spravijo nad kolono. Dovolj bi že bilo, če bi nekaj ljudi zapustilo kamione ali če bi nekaj konjev bilo ubitih, pa bi promet na cesti bil popolnoma zaustavljen.

Zdaj ni več tako hudo deževalo in zazdelo se mi je, da se bo nebo morda zjasnilo. Šel sem dalje po robu ceste in ko sem odkril pot, ki je, obdana z drevesi na obeh straneh, peljala med dvema njivama proti severu, sem menil, da bi bilo dobro, če bi zavili po njej in sem pohitel nazaj k avtomobilom.

Rekel sem Pianiju, naj zavije, in sem stopil nazaj, da bi povedal tudi Bonelli in Aymu.